

**Беларускія выданні
канца XIX – пачатку XX ст.
у фондах НІГКМЗ**

Каталог

Складальнік В. Я. Ашуева

Полацк 2018

Змест

Беларускія выданні пачатку XX ст. у фондах НПГКМЗ (1–29)

Дадаткі:

Табліца 1. Іменны паказальнік (1–6)

Табліца 2. Выдавецтвы і друкарні (1–2)

Беларускія выданні на рускай мове канца XIX – пачатку XX ст.

у фондах НПГКМЗ (1–52)

Дадаткі:

Табліца 1. Іменны паказальнік (1–7)

Табліца 2. Паказальнік выдаўцоў і друкарняў (1–3)

Беларускія выданні пачатку XX ст. у фондах НПГКМЗ

Надзвычай важным этапам у развіцці беларускага кнігадрукавання з'яўляецца перыяд канца XIX – пачатку XX ст. У фондах Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка захоўваецца 54 паасобнікі выданняў гэтага часу, з якіх на беларускай мове – 17.

Усе выданні на беларускай мове, якія ёсць у нашай калекцыі, адносяцца ўжо да XX ст., што не выпадкова. Ужыванне самой мовы доўгі час было пад забаронай, выходзілі толькі асобныя кнігі, пераважна за межамі Беларусі. У 1905 г. уступае ў сілу закон аб свабодзе друку, пачынаецца ўжо легальны выхад беларускіх перыядычных выданняў і кніг. Утвараюцца два цэнтры беларускага кнігавыдання: Пецябург і Вільня.

Найбольшы ўклад у развіццё беларускага кнігадрукавання зрабіла выдавецкая суполка «Загляне сонца і ў наша ваконца», заснаваная ў 1906 г. у Пецябургу. Ініцыятарам стварэння выдавецтва быў Вацлаў Іваноўскі, падтрымаў ідэю Браніслаў Ігнатавіч Эпімах-Шыпіла – прафесар Пецябургскага ўніверсітэта, выхадзец з Беларусі. Галоўнай мэтай сваёй дзейнасці суполка ставіла «друкаваць і шырыць памеж людзёў ксёнжкі беларускія і ўсё, што датычэ Беларусі». За 8 год існавання таварыства выпусціла 38 кніг і брашур (столькі ж, колькі выйшла на Беларусі на працягу ўсяго XIX ст.).

Першым выданнем суполкі стаў **«Bielaruskі lementar, abo Pierszaja nawuka czytańnia»** (1906). Выдадзены ён быў ананімна, але аўтарства прыпісваецца Карусю Каганцу (К. К. Кастравіцкаму), беларускаму пісьменніку і мастаку пачатку XX ст. Лемантар мае ўсяго 24 старонкі, надрукаваны лацінкай, змяшчае ілюстрацыі, звязаныя з сялянскім бытам. Само з'яўленне падручніка

для дзяцей беларусаў было важнай падзеяй. У тым жа 1906 г. пад № 3 выходзіць зноў «**Беларускі лемантар**», але надрукаваны кірылічным шрыфтам. Выданне некалькі адрозніваецца па аб'ёму (30 старонак) за кошт уключэння дадатковых прыкладаў, малюнкаў, лацінскага і кірылічнага алфавітаў.

Выдавецтва не мела сваёй друкарні і вымушана было наймаць яе ў польскага выдаўца К. Пянткоўскага. Але супрацоўнічала і з іншымі друкарнямі. Так, зборнік Янкі Купалы «**Шляхам жыцця**» (1913) быў выпушчаны ў друкарні Н. Ю. Эрліх. Гэты зборнік, які лічыцца этапным у творчасці Я. Купалы, можна назваць і адным з самых каштоўных выданняў у разглядаемай калекцыі.

Другім цэнтрам беларускага кнігадрукавання з'яўлялася Вільня. Менавіта там у 1906 г. пачынаюць выходзіць першыя легальныя перыядычныя выданні на беларускай мове («Наша доля», затым «Наша ніва»). У 1907 г. газета «Наша ніва» пачала сістэматычны выпуск кніг. У нас гэтае выдавецтва прадстаўляе «**Karotkaja historyja Bielarusi z 40 rysunkami**» (1910) Вацлава Ластоўскага (пад псеўданімам Власт), які ў 1909–1914 гг. з'яўляўся рэдакцыйным сакратаром «Нашай нівы». Дадзеная кніга, як і большасць выданняў «Нашай нівы», выйшла ў друкарні Марціна Кухты.

Вялікай папулярнасцю карысталіся «Беларускія календары» «Нашай нівы» на 1910–1913 гг. З 1914 г. іх працягвала выдаваць «Беларускае выдавецкае таварыства ў Вільні». На працягу 1914–1915 гг. выдавецтва выпусціла 15 кніг. У тым ліку календары на 1914–1916 гг. Найбольш цікавы сваім зместам і афармленнем каляндар «**Беларускі календар на 1914 год**». Апрача неабходных каляндарных звестак, у ім змешчаны жарты, прыказкі, прыпеўкі, творы беларускіх пісьменнікаў, ёсць статыстычны, юрыдычны, гаспадарчы аддзелы, закранаюцца і пытанні грамадска-

палітычнага жыцця. «**Беларускі календар на 1915 год**» мае тых жа самых раздзелаў, але прадстаўленыя больш сціпла. Апошні календар, на 1916 г., уключае толькі календарныя табліцы, у якіх паралельна змешчаны рымска-каталіцкія святы, надрукаваныя лацінкай, і грэка-каталіцкія – кірылічным шрыфтом, а таксама звесткі пра ўсход і захад сонца.

«Беларускае выдавецкае таварыства ў Вільні» прадстаўлена ў нас найбольш багата. Апрача календароў, ёсць яшчэ 5 выданняў: «**Курганная кветка**» К. Буйло (1914), «**Ня ўсе-ж разам, ягомосьці!..**» Я. Лёсіка (1914), «**Якім Бяздолны**» Пётры Беларуса (1914), «**Сыгнал**» У. Гаршына (1914), «**Стражнік**» Сцёпкі Бірылы (1915). Усе яны выйшлі ў друкарні М. Кухты.

З 1908 г. у Вільні дзейнічала таксама выдавецтва «Наша хата». Выпусціла ўсяго 6 выданняў, сярод якіх тры пераклады для дзяцей. У тым ліку – «**Архіп і Лявонка**» М. Горкага (1910), перакладзенае на беларускую мову Тэрэсай Гардзялоўскай (падпісвалася псеўданімам «Зязюля») і за яе ж кошт.

У 1917 г. у Мінску выйшла паэма «**Тарас на Парнасі**». Упершыню гэты твор, як вядома, быў апублікаваны ў газеце «Мінскі лісток» у 1889 г.; не раз выходзілі і асобныя выданні. Дадзенае выданне, ажыццёўленае выдавецтвам «Вольная Беларусь», уключае не толькі тэкст папулярнай паэмы, але і прадмову, у якой выказваюцца версіі наконт аўтарства твора, невялікі каментарый і спіс ранейшых публікацый. Надрукавана гэтая невялікая брашура была ў друкарні Я. Грынבלата.

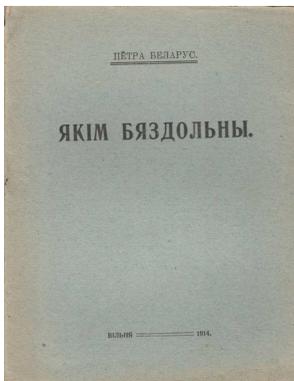
У 1913–1915 гг. у Вільні выходзіў беларускі каталіцкі штотыднёвік «**Віеіагус**». Першым яго рэдактарам быў А. Бычкоўскі, якога праз некалькі месяцаў змяніў а. Баляслаў Пачобка. За час свайго існавання рэдакцыя «Беларуса» выпусціла 9 кніг, сярод якіх выданні

Б. Пачобкі «**Miatawyja Listoczki**» (пад крыптанімам **B. L.**) (1914) і «**Czaławiek na wyższynie swajej hodnaści**» (1915).

Такім чынам, калекцыя беларускіх выданняў пачатку XX ст. у фондах НПГКМЗ невялікая па колькасці, але вывучэнне кожнага з іх мае вялікае значэнне для раскрыцця агульнай карціны развіцця беларускага кнігадрукавання гэтага перыяду.

Апісанне ў каталогу складаецца з наступных частак:
аўтар (калі ёсць);
назва кнігі;
падзагалоўчныя звесткі (калі ёсць);
выдавецтва, друкарня;
месца і год выдання;
колькасць старонак;
склад выдання паводле зместу;
страты, наяўнасць памет;
памеры;
уліковы нумар.

Усе апісанні размешчаны ў алфавітным парадку паводле прозвішча аўтара або назвы кнігі. Выхадныя звесткі, вызначаныя ўскосным чынам, паказваюцца ў квадратных дужках. Апісанні кніг прыводзяцца з захаваннем правапісу арыгінала, заўвагі і каментарыі на – сучаснай беларускай мове (*курсівам*).

1. Беларус Пётра [Яленскі Пётр].

Якім Бяздольны.

Беларускае выдавецкае таварыства [у Вільні].

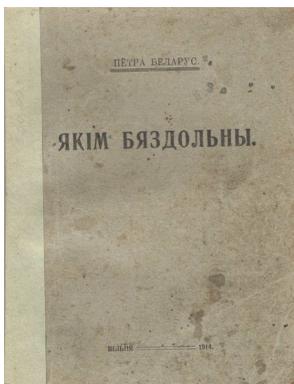
Друкарня М. Кухты.

Вільня. 1914. 56 с.

Склад: Ад аўтора (с. 3–5); Якім Бяздольны (с. 7–54).

18,1x13,9x0,4 (27,6) см

КП8–4692

2. *Тое ж.*

КП14–10227

3. Беларускі календар на 1914 год.

Год выдавецтва пяты.

Выдавецтва Беларускай Выдавецкай Суполкі.

Друкарня Марціна Кухты.

Вільня. 1914. 120 с.

Склад: Я. Журба. З Новым годам! (с. 1); Што пішуць расейцы, палякі і украінцы аб «Беларускім календары» (с. 2); Зацьмення... – Пасты... – Дні у каторыя цэрква забараняе венчацца і спраўляць вясельля... – ... забараняе спраўляць похараны. – Табэльныя (непрысутственыя) дні. – Сьвяты перэходзячыя каталіцкія (с. 3–5); *каляндарныя табліцы на студзень – снежань 1914 г.* (с. 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28); Розныя рады. – Прыпеукі. – Жарты. – Прыказкі (с. 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29); Я. Купала. Чары. – Сьвятая прауда (с. 13, 15); Я. Колас. У судзе (с. 29); Російскай імператарскай домь (с. 30–32); Статыстычны аддзел: Аб сьвеці. – Аб Эўропе. – Граматных на 100 душ народу... – Колькі дзе ёсць чугунак... – Колькі памірае людзей ад воспы. – Колькі вытрачвае на яду ў год. – Аб Расейскім гасударстве. – Аб Беларусі (с. 33–36); Плата за праезд чугункай. – За праезд параходамі (с. 37); Почта (с. 38);

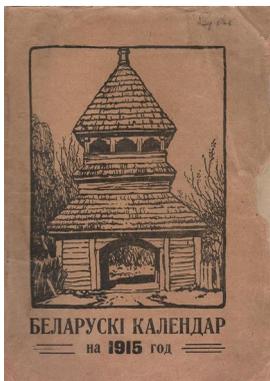
Юрыдычны адзел: Валасны суд. – Земскі начальнік і гарадзкі судзьдзя. – Форма прашэння аб грамадзянскай справе... – Паветовы з'езд... – Аб тэстамэнтах... – Новы закон аб рэкрутчыне (с. 39–40); Гаспадарка: Лемеш. – Новы спосаб сельскай-гаспадаркі у Беларусі. – Калі і як сеяць. – Лішні. Якім зернем сеяць. – А. Т. Што такое «сэлекцыя» расьлін? – Юрка Бусел с-пад Слуцка. Як вырабляць зямлю, каб яна добра радзіла. – Юлька з Молодова. Гутарка аб штучных навозах... – Янук Крыўка. С практыкі садавадаў. – А. Бэнэцэвіч. Не марнуйце гною! – Л. Папроцкі. Які можна мець даход з адной каровы. – Дзед Міхась. Выбор зямлі пад капусту. – Практычны гаспадар. Як уберагчы гусенят, каб яны нядохлі. – Лішні. Пыпіць у кур. (с. 47–70); Грамадой: Лішні. Як адзін аднаму памагчы палепшыць гаспадарку. – В. Банашкевіч. Што мне даў сельска-гаспадарскі Кружок. – Sodalis. Як ратавацца ад пажару. – А. Шкленнік. Сельска-гаспадарскія хаурусы (кружкі) (с. 71–79); З нашага жыцця: А. Н-а. Што трэба рабіць? – А. Ешчэ год... – Абрамчык. Якім шляхам мы павінны ісьці. – М. Арол. Сьпевайце свае песьні. – В. Перапіска у беларускай мове. – В-т. Раздзелы і сваркі. – Полачанін. Мы маучым... – Юры Верэшчака. Ці мы запрауды цяжней за усіх. (с. 80–89); З роднай нівы: Я. Купала. Чужым (с. 90); М. Багдановіч. «Вы, панове, пазіраеця далёка...» (с. 90–91); Я. Колас. Песьня (с. 91); К. Буйло. Адна (с. 91); Ц. Гартны. «Многа сіл маладых...» (с. 91); А. Гарун. «Нічога на небе... І зоркі ні воднай...» (с. 92); Я. Журба. «Адрадзілася прырода...» (с. 92); Ф. Чэрнышэвіч. «Край мой родны, Беларускі...» (с. 92); М. Арол. Сяцом (с. 92–93); Янук Д. Псалём СХХХІVІ (с. 93); А. Гурло. Выхор (с. 93); В. Станкевічанка. «Гудзіць вецер, завывае...» (с. 94); Галубок. Будучына (с. 94); Гальяш Леўчык. «Жальбай зноу спатыкаю вясну...» (с. 94); Ганна

Остроуская. Мае ваконцэ (с. 94-95); А. Петрашкевіч. «Скачы браце, ў роднай хаці...» (с. 95); Стары Улас. Рабочы час (с. 95); Змітрок Бядуля. Ральля (с. 96); Власт. Сож і Непро (с. 96–97); Тарас Гушча. Дзяліцьба (с. 97–100); Я. Ш. «Пратэст» (с. 100–101); К. Каганец. Што кажух, то не вата (с. 101–102); Галубок. Вясковыя астраномы (с. 102); Дудар. Дагадлівая. Перэрабіла Страшыншчанка (с. 103–109); *Рэклама, у тым ліку выданняў «Нашай нівы»* (с. 110–120).

Захаванасць: страчана задняя покрывка вокладкі. На 1-й с. вокл. штамп авальнай формы з надпісам: «БІБЛІЯТЭКА АЛЕСЯ // МАТУСЭВІЧА» (такія ж – на с. 1 і 7). На с. 1 у левым верхнім вуглу надпіс алоўкам: «108-18-1/А.М.». Шматлікія паметы алоўкам на старонках календара.

22,5x15,4x0,5 (30,6) см

КП8–4343/163

4. Беларускі календар на 1915 год.

Год выдавецтва шосты.

Выданьне «Беларускаго Выдавецкаго Таварыства ў Вільні».

Друкарня Марціна Кухты.

Вільня. 1914. 54 с.

Склад: Ц-ка [*Цётка*]. З Новым годам [*верш*] (с. 1); Зацьменьня. – Календарныя знакі. – Табэльныя і сьвятыя дні. – Пасты праваслаўнай цэрквы. – Праваслаўная цэрква забараняе венчацца. – Хаваць нябошчыкоу праваслаўная цэрква забараняе. – Сьвяты перэхадзячыя каталіцкія. – Жаніцца і спраўляць вясельля (с. 2–4); Што пішуць другія аб «Беларускім Календары»? (с. 4); *каляндарныя табліцы на студзень – снежань 1915 г.* (с. 5–16); Російскай імператарскай домь (с.17–19); *рэклама Беларускай кнігарні ў Вільні* (с. 19); Статыстычны адзел: Аб сьвеце. – Аб Эўропе. – Аб Расейскім гасударстве. – Аб Беларусі (с. 20–22); Почта (с. 22–23); Чугунка (с. 23); А. Шкленнік. Сельска-гаспадарскія хаурусы (кружкі) (с. 24); Гаспадарка: А. Баніцэвіч. Як павялічыць даход з гаспадаркі. – Крук. Што рабіць, каб гной быу тлусцейшы. – Гаспадар. Аб адлучаньню целят. – К. Сініцкі. Як выбіраць крэпкаго гаспадарскаго каня. –

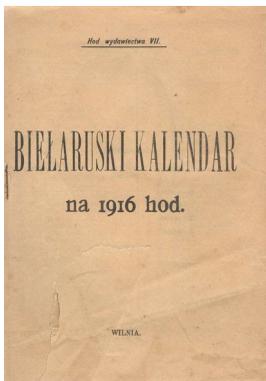
Алена. Як гадаваць насеньня варыва. – Як лечыць жывелы (с. 25–38); 3 роднай нівы: Янка Лучына. Горсць пшаніцы (С. Кондратовіча) (с. 38–39); Цётка. Міхаська (с. 40–45); Мацей Бурачок. Сьведка. – Палясоушчык. – Дзядзіна. – Ігналева сякера (с. 45–48); Спісак беларускіх кніг (с. 49–51); *рэклама «Беларускай кнігарні», зборніка «Маладая Беларусь», газеты «Belarus», срэбных вырабаў фабрыкі Язэпа Франжэ* (с. 51–53); Што пішуць расейцы, палякі і украінцы аб «Беларускім Календары» (с. 54). *На 2-й с. вокл. – рэклама Віленскага сельска-гаспадарскага таварыства.*

Страчана задняя покрыўка вокладкі, страчаны фрагменты (3,2x0,8 см) правага краю кніжнага блока сс. 3–54. Верхняя покрыўка адрэстаўравана – страчанья фрагменты падклеены палоскамі паперы больш светлага тону.

На 1-й с. вокладкі ў верхнім правым вуглу неразборлівы надпіс чарнільнай ручкай чорнага колеру. На тытуле ў верхняй частцы старонкі надпіс алоўкам: «16–7, 17–8, 18–9, 19–10, 20–11, 2112, 22–13»; у правым верхнім вуглу надпіс шарыкавай ручкай сіняга колеру: «9 (47 60)/Б 43»; з левага боку старонкі вертыкальна надпіс шарыкавай ручкай сіняга колеру: «11336». На с. 3 і 17 штампы прамавугольнай формы з надпісам: «Галоўная рэдакцыя БелСЭ / БІБЛІЯТЭКА». На с. 54 штамп кнігарні і надпіс шарыкавай ручкай сіняга колеру: «1 – // 5050 57».

23,7x17,8x0,3 (33,1) см

КП8–4770

5. Bielaruski kalendar na 1916 hod.

(Hod wydawietwa VII).

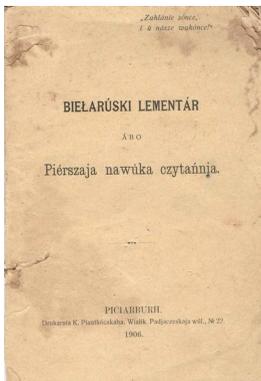
Выд. «Бел. выдав. тав-ва ў Вільні».

Wilnia. (1916). 14 с.

Склад: каляндарныя табліцы на студзень – снежань 1916 г. (паралельна змешчаны рымска-каталіцкія святы лацінкай і грэка-каталіцкія – кірыліцай) (с. 112); Усход і захад сонца (с. 13); Спісак беларускіх грамадскіх інстытуцый у Wilni... (с. 14).

20,4x14,5 (28,9) см

КП8-4671

6. Bielaruski lementar, abo Pierszaja nawuka czytańnia.

«Zahlanie sonce, i ŷ nasze wakonce».

Drukarnia K. Piantkouskaha.

Piciarburh, 1906. 24 с.

Склад: Прачытайце! [метадычныя парады настаўніку] (с. 3-5); асн. змест (с. 5–23).

На 3-й с. вокл. – выпіс з таварыскай умовы Беларускай выдаўніцкай суполкі «Загляне сонца і ў наша аконца». На 4-й с. вокладкі – рэклама выданняў суполкі «Загляне сонца і ў наша аконца».

На 4-й с. вокладкі – штамп кнігарні: «VILNIAUS m.KN...NAS Nr.3...» і паметы шарыкавай ручкай: «(19)62 III-1», «2151», «0-25».

КП8–4343/99

7. Беларускі лемэнтар, або Першая навука чытанья.

«Загляне сонцэ і ў нашэ аконцэ» № 3.

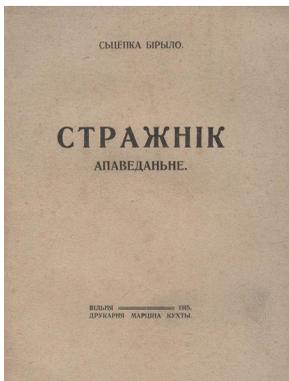
Друкарня К. Пянткоўскага.

Пецярбург, 1906. 30 с.

Склад: Прачытайце! [метадычныя парады настаўніку] (с. 5-7); асн. змест (с. 8-30). На 3-й с. вокл. – «Выпіс с таварыскае умовы Беларускае выдаўніцкае суполкі "Загляне сонцэ і ў нашэ ваконцэ»». На 4-й с. вокл. – «Суполка «Загляне сонцэ і ў нашэ ваконцэ» выдала пакуль што и прадае. Узяла на склад и прадае.

На 4-й с. вокладкі – штамп кнігарні: «VILNIAUS m. K... N...Nr.3...» і паметы шарыкавай ручкай.

КП8–4343/93

**8. Бірыло Сьцёпка.
Стражнік.**

Апаведаньне.

Беларускае Выдавецкае Таварыство у Вільні.

Друкарня Марціна Кухты.

Вільня. 1915. 32 с.

Склад: асн. змест (с. 3–31).

18,7х14,2 (28,6) см

КП16–16733

9. Буйло Констанція.

Курганная кветка.

Беларускае Выдавецкае Таварыство у Вільні.

Друкарня Марціна Кухты.

Вільня. 1914. 88 с.

Склад: То ня песня... (с. 3); На крыльлі песні (с. 4); Ляці, думка... (с. 5); Каб я мела... (с. 6); У лесе (с. 7); Люблю... (с. 8–9); Да працы (с. 10); «Ціхім гоманам гордых вяршын...» (с. 11); «Дзень сканаў за гарой, а над соннай зямлёй...» с. 12–14); Звон (Ахвярую Януку Купале) (с. 15); Ці помніш ты?.. (с. 16); Ноччу (с. 17–18); Хаўтурны звон (с. 19); Лебядзіная песня (с. 20); «Ноч позная. Вецер гудзіць, завывае...» (с. 21); Я шукала... (с. 22); Ё краіне мар (с. 23); Помніш вечар?.. (с. 24–25); Чаму?.. (с. 26); Дзяўчына (с. 27); Не магу... (с. 28); Як я цябе люблю... (с. 29); Ізноў спаткалісь мы... (с. 30); Не глядзі... (с. 31); «Не хачу я нічога казаці табе...» (с. 32); Памятны дзень (с. 33); Адна (с. 34); Кветкі (с. 35); Шэрая гадзіна (с. 36); У бяссонную ноч (с. 37); Мне сьніўся сон (с. 38); Рана (с. 38); Над сьвежай магілай (Памяці таварыша Станіслава Станюлевіча) (с. 39); Ноч (с. 40); Матыль (с. 41); Туга (с. 41); Раніца (с. 42); Рута (с. 43–44);

«Гдзе Вілья у Нёман ліе свае хвалі...» (с. 45); Русалкі (с. 46–47); Курган (с. 48–49); На магілках (с. 50); «Ваал! – Я ўсё ужо спаліла на аўтары...» (с. 51); Кветка Папараці (Фантастычны абразок у адной дзеі) (с. 53–61); Сягоняшніе і даўнейшыя (Драма ў 3-х дзях) (с. 63–85); Змест (с. 87–88).

На 2–4 сс. вокл. – рэклама беларускіх выдавецтваў (Беларускае Выдавецкае таварыства ў Вільні, «Загляне сонцэ і ў нашэ ваконцэ») і выданняў («Беларускі календар», «Наша ніва», «Саха», «Лучынка», «Іскрачка», «Bielarus»).

19,1x14,5x1,0 (28,6) см

КП4–2175

10. [Гаршын Усевалад].

Сыгнал, або Расказ аб тым, як дабро перэмагло зло у чэлавека.

Пераложэна з малымі пераменамі з расказу Ёсевалода Гаршына [Ядвігіным Ш.].

Выданне другое перагледжэнае.

Беларускае Выдавецкае Таварыство у Вільні.

Друкарня М. Кухты.

Вільня. 1914. 24 с.

Склад: Прадмова выдауцы (с. 3); асн. змест (с. 5–22). На 2–4 сс. вокл. – рэклама беларускіх выдавецтваў (Беларускае Выдавецкае таварыства ў Вільні, «Загляне сонцэ і ў нашэ ваконцэ») і выданняў («Беларускі календар», «Наша ніва», «Саха», «Лучынка», «Іскрачка», «Biełarus»).

На 1-й с. вокладкі – наклейка з белай паперы з сіняй рамкай па краях; на наклейцы надпіс чорным чарнілам ад рукі: «39».

18,8x14,3 (28,0) см

КП15–13923

11. Горкі М.

Архіп і Лявонка.

З расійскай мовы пераклала на беларус. Т. Г. [Тэрэза Гардзялкоўская].

Рыс. Яніслава Валакіты.

Выд. «Нашай хаты» № 5 коштам Т. Г.

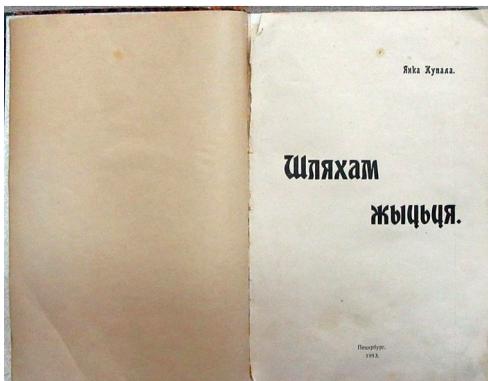
Друкарня М. Кухты.

Вільня. 1910. 24 с.

Склад: асн. змест (с. 3–22); Спіс выданняў беларускай суполкі «Загляне сонца і ў наша аконца» (с. 23).

21,3x13,8 (26,7) см

КП16-16732

12. Купала Янка.

Шляхам жыцьця.

[«Загляне сонца і ў наша аконца»].

Друкарня Ю.Н. Эрліх.

Пецярбург, 1913. 264 с.

Склад: Бацькаўшчыне: «Усяго па крысе знойдзеце вы гэтта...» (с. 1); Песьня мая... (с. 2–3); Грайце, песьні (с. 3–4); Свяякам па гутарцэ (с. 4–5); Паляці, мая мысль... (с. 5); Рвіся, думка!.. (с. 5–6); За свабоду сваю... (с. 6); На жалейцэ (с. 6–7); Каб я князем быў... (с. 8–9); Песьня сонцу (с. 10); Песьня-байка (с. 10–11); Прад сьвітаньнем (с. 11); Маладая Беларусь (с. 12–13); Выйдзі... (с. 13–14); Ты, зялёная дубрава... (с. 14–15); Песьня Званара (В. і М. Ластоўскім) (с. 15–16); «Не ўздыхай, не бядуй, брат, замучэны мой!» (с. 16); «Не пужайся, што здрадныя хмары...» (с. 17); Гэй наперад (с. 17–18); «За праўду, за шчасьце, за лепшую долю... (с. 18); Мая думка (Констанціі Буйло) (с. 19); Мой дом (с. 19–20); «Як я полем іду, гнецца колас ка мне...» (с. 20); Я ад вас далёка... (с. 21–22); Мінуты шчасьця (с. 22–23); Вячэрняя малітва (с. 23); Зоркі (с. 24); Шлях мой... (с. 24–25); «Дзе ты, шчасьце маё, дзе ты, сьветлая доля?..» (с. 25); «Легло

на сэрцы горэ нядольнае...» (с. 25); 31) У чужой старане (с. 26); Холадна (с. 27); Мая доля (с. 28); Прыстаў я жыць... (с. 28–30); Дзе?... (с. 30–31); К моладасьці (с. 31–32); Чэлавеку (с. 32–33); Згнаннік (с. 33–35); С песень жыцьця (с. 35); Хмары і думы (с. 35); Зваеваным (с. 36); Вясна за вясною... (с. 36–37); Не спадзейся... (с. 37–38); Не для нас... (с. 38); «Чаго хмурыцца...» (с. 39–40); Развейся, туман... (с. 40); Сэрца спытай... (с. 40–41); «Бледныя будніе дні...» (с. 41); «Забраны край» (Балканскім Славянам) (с. 42–43); У ночным царстве (с. 43–44); Беларус (с. 44); Ці-ж ня доля мая?! (с. 44–45); Грай-жэ, музыка... (с. 45–46); Брату (с. 46); Як спытаюцца нас (с. 47); Дзе вы?... (с. 47); Вялікдзень (с. 48); Хрыстос васкрос!.. (с. 48–49); Навагодніе жаданьня (с. 49–50); Мая малітва (с. 50); Пад крыжам (с. 51); Суды (с. 52); С кутка жаданьняў (с. 53); Для зямлі прадзедаў маіх... (с. 53–54); На вялікім сьвеце... (с. 54); Я люблю... (с. 54); Па межах родных...: «Па межах родных і разорах...» (с. 55); Мой край (с. 56); Над Нёманам (с. 56–58); Над Свіслочай (У Корзюках) (с. 58–59); Над Іматрай (с. 59–60); Вёска (с. 60–61); Сад (с. 61); Рэчка (с. 62); Сельскія могілкі (с. 62–63); Явар і каліна (с. 63); Явар (с. 63–64); Дуб (с. 64–65); Верба (с. 65–66); Груша (с. 66); Дзьве таполі (с. 66–67); Лес (с. 67); Бор (с. 68); Воўк (с. 68–69); Воўкалак (с. 69–70); Ё вечным боры... (с. 70); Хохлік (с. 70–71); Чорны Бог (с. 71); Ноч за ночкай... (с. 72); Запушчэны палац (с. 72); Палац (с. 73); Тае сьнег... (с. 74); Паводка (с. 74); 3 песень аб вясьне (с. 75); Сёмуха (с. 75–76); 3 летніх малюнкаў (с. 76); Летняя раса (с. 76); Лета (с. 77); Сьпека (с. 77–78); Заклятая кветка (с. 78–79); На Купальле (с. 79); Жніво (с. 79–80); Адцвітанне (с. 80); На склоне лета (с. 80–81); 3 асенніх напеваў (с. 81–84); Восень (с. 84–85); Зіма (с. 85); Сьнег (с. 86); Для Яе: «3 зорак усходніх, заходніх... (с. 87); Не прасьпі... (с. 88); Як у лесе

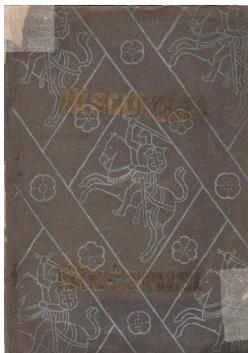
зацьвіталі (с. 88-89); Песьня (с. 89-90); Людка (с. 90); Мая дзяўчынка (с. 91); Жнея (М. Шышко) (с. 91-92); Я хацеў-бы... (с. 92); Мая жонка (с. 93); Да дзяўчынкі (с. 93-94); «Абнімі ты мяне, маладая...» (с. 94); Перад ночкай (с. 95); Па захадзе... (с. 95-96); З недацьветаў (с. 96-97); Ці ты чуеш?.. (с. 97-98); С табою... (с. 98); Заручыны (с. 98-99); Доўгажданая (с. 99); Ты прыйдзі... (с. 100); Над рэкою ў спакою (с. 100-101); Як у повесці (с. 101); Дзяўчынка і вянок (с. 102-103); Ястрэб (с. 103-104); Хмарка і Маладзік (с. 104-105); Русалка (с. 106); Наша вёска: «Горы ды каменя...» (с. 107-108); Мужык (с. 109-110); Аб мужыцкай долі (с. 110-117); На прадвесні (с. 117); Аратаму (с. 118); Араты (с. 118-120); Касцом (с. 120); На сенажаці (с. 121); За касой (с. 121); Зажынкi (с. 122); Жнеям (с. 122-123); Жніво (с. 123-124); Песьня жнеяў (с. 124); Над ніваю ў непагоду (с. 125-126); Прыйшла восень... (с. 126-127); Зімовая ноч (с. 127-128); Зіма (с. 128-129); Хто ты гэтка? (с. 129); Ці-ж гэта многа?! (с. 130); «Праз што плачэш, мужычок?..» (с. 130); Песьня сіроткі (с. 130-131); Былі ў бацькі тры сыны... (с. 131-132); С песень безямельнаго (с. 132-138); Сваім і чужым: Ужо днее (с. 139-140); Роднае слово (с. 141-142); «Нашай ніве» (с. 142-143); Ворагам беларушчыны (с. 143-144); Гэй, капайце, далакопы... (с. 144-145); На рынку (с. 145-146); Чужым (с. 146-147); Прарок (с. 147-149); Дудар (Аўтору «Беларускай Гісторыі» Власту) (с. 149-150); 3 мінуўшых дзён («Нашай ніве» ў дзень яе трохлетняй гадаўшчыны) (с. 150-151); Памяці Вінцука Марцінкевіча (с. 151-152); Памяці Мары Конопніцкай (с. 153); Буйніцкому (с. 153-154); Памяці Шэвчэнкі (с. 154-155); Лірнік вясковы (Памяці Вл. Сыракомлі) (с. 155-157); Брату ў чужыне (с. 157-158); Песьняру-Беларусу (с. 158-159); Наша песьня (с. 159-160); «Патсекайце тое дрэва...» (с. 160); Папросту (с. 160-161); Вучыся... (с. 161-162); У

вучылішчэ!.. (с. 162); Янінцэ Паўловіч (с. 162–163); Ён і яна (с. 163–164); Падымайся, ўставай!.. (с. 164–165); Мой пагляд і мэта (с. 165–168); Байкі і Аповесці: Мікіта і Валы (Байка) (с. 169); Два мужыкі і глушэц (Байка) (с. 170–171); Асэль і навука (Байка) (с. 171); Ігнат і п'яўкі (Байка) (с. 171–173); Страх (с. 173–176); Сват (З апаведання старога дзяцюка) (с. 176–179); Паляўнічы і пара галубкоў (Легенда з індыйскай кнігі Магабгарата. Пасвячаю прафэсару Б. Эпімах-Шыпіло) (с. 179–182); У Купальскую ноч (с. 182–187); На Дзяды (с. 187–192); На Куцьцю (с. 192–197); Забытая скрыпка (с. 197–200); За што? (с. 200–204); Ё шынку (с. 204–205); У Піліпоўку (с. 206–210); Чатыры крыжы (с. 210–211); За чаркай (с. 211–214); Вісельнік (с. 214–215); Курган (Памяці С. Палуяна) (с. 215–220); Грабар (с. 221–222); Чараўнік (Забытая казка) (с. 222–229); На папасе (Абразок) (с. 229–242); Перэклады с польскаго: С Конрада Вальленрода (А. Міцкевіча) (с. 243–244); Трох Будрысаў (А. Міцкевіча) (с. 244–246); Пані Твардоўская (с. 246–249); Ё дагонку (Czaty. А. Міцкевіча) (с. 249–251); Тры дарогі (М. Конопніцкай) (с. 251–252); Варажбітка (М. Конопніцкай) (с. 252–253); Родны дом (М. Конопніцкай) (с. 253–254); Тры пары дня (М. Конопніцкай) (с. 254–255); Доля (В. Сырокомлі) (с. 255); Каралі (В. Сырокомлі) (с. 255–256); Груган (В. Сырокомлі) (с. 257); Ё сьвет (С польскаго. Аўтора ня ведаю. Я. К.) (с. 258); Спіс (с. 259–264); Важнейшыя абмылкі ў надрукованым (с. 264).

На адваротным баку задняга форзаца – надпіс алоўкам: «517/200».

23,4x16,1x2,4 (31,0) см

КП9–4954

13. [Ластоўскі Вацлаў].

WŁAST.

Karotkaja historyja Bielarusi z 40 rysunkami.

Drukarnia Marcina Kuchty.

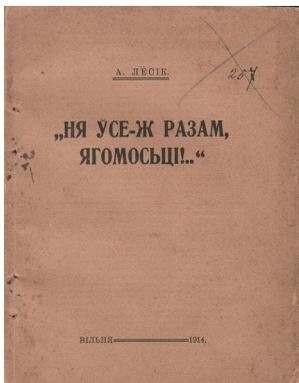
Wilnia. 1910. 104 c.

Склад: Pradmowa (c. III); Materjały da historyi (c. IY); časć pieršaja: ad pieršych časou da ucioku Połackich kniazioiu u Litwu (1129 hod) (c. 1–6); časć druhaja: ad pawarotu połackich kniazioiu (1132 h.) da śmierci Witouta (1430 h.) (c. 6–24); časć trecia: ad źwierci Witouta (1430 h.) da Lublinskaj Unii (1569 h.) (c. 25–40); časć časćwiortaja: ad Lublinskaj Unii (1569 h.) da razdzełu Połsćy (c. 41–83); časć piataja: Bielaruś pad Rasiejej (c. 84–97); Dapiski da rysunkou (c. 98–104). Na 2-й i 3-й сс. вокл. – рэклама газеты «Наша Ніва» i выдавецтва «Наша хата».

Захаванасць: адарваная вокладка, страчаны фрагменты вуглоў. На тытуле надпісы алоўкам у верхнім правым вуглу: «-46»; ніжэй: «Ігрук (?) 35»; у ніжнім правым вуглу вертыкальна: «35». На 4-й с. вокладкі надпіс алоўкам: «3.25». На с. 104 штамп: «VILNIAUS m. KN...NAS №.3.» i паметы шарыкавай ручкай сіняга колеру.

23,0x16,5x0,5 (32,7) см

КП16-16732

14. Лёсік А. [Язэп].

«Ня ўсе-ж разам, ягомосьці!...».

Беларускае Выдавецкае Таварыство у Вільні.

Друкарня М. Кухты.

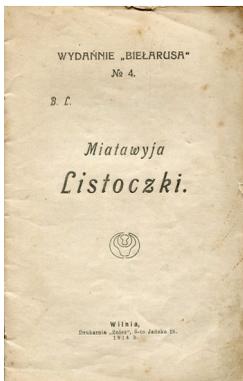
Вільня. 1914. 32 с.

Склад: асн. змест (с. 3–32). На 2–4-й с. вкладки – рэклама беларускіх выданняў.

На 1-й с. вокл. і тытуле – штамп прамавугольнай формы з неразборлівым надпісам «Біблі[ятэка] // К. ДУШЭЎСКАГА //...», перакрэслены алоўкам, і лічба чарнілам «257».

18,4x14,4 (27,3) см

КП8–4343/252

15. [Пачобка Баляслаў].

В. Л.

Miatawujja Listoczki.

Wydańnie «Biełarusa» № 4.

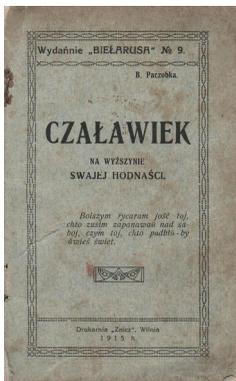
Drukarnia «Znicz».

Wilnia. 1914. 32 с. (з вокл.).

Склад: Świataja (с. 3–8); Hania (с. 8–11); I pajszoj tyki (с. 11–14); Prauda (с. 14–17); Zahnanaja (с. 18–20); Na Nowy Hod (с. 21–24); Na Hramnicznuju (с. 25–27); Wialiki Post (с. 28–31); Для тых, што ня умеюць чытаць лацінскімі літэрамі (с. 32).

16,9x10,6 (21,2) см

КП18-20437

16. Paczobka B.

Czaławiek na wyższynie swajej hodnaści.

Wydawnie «Biełarusa» № 9.

Drukarnia «Znicz».

Wilnia. 1915. 88 c.

Склад: Czaławiek (c. 3–5); Czaść pierszaja. Cnoty azdablajuczycja czaławieka: Pakora i pycha (c. 7–12); Szlachotnaja ambicija (c. 12–15); Razbitnaść (c. 15–19); Skromnaść (c. 19–22); Ustrymliwaść (c. 22–26); Ciarpliwaść (c. 26–30); Pracawitaść (c. 30–34); Cikawaść (c. 34–37); Mużstwo (c. 37–41); Rupliwaść (c. 41–43); Wytrywałość (c. 44–46); Mudraść (c. 47–49); Czaść druhaja. Cnoty hramadzianskija: Pasłusznaść (c. 50–53); Szczyraść (c. 53–55); Padziacznaść (c. 55–58); Pryjaźliwaść (c. 58–61); Zyczliwaść (c. 61–64); Łahodnaść (c. 64–68); Sprawiadliwaść (c. 68–71); Spahadliwaść (c. 71–74); Wyrrozumiełaść (c. 74–77); Wialikadusznaść (c. 77–79); Litaść (c. 79–82); Miłaść (c. 82–85); Tablica maralnaści (c. 86); Padkazczyk (c. 87).

На 2–4-й сс. вокладкі – рэклама беларускіх выданняў.

17,1x10,7x0,3 (22,0) см

КП18–20439

17. Тарас на Парнасі.

Выданне «Вольнае Беларусі».

Друкарня Я. Грынблята.

Мінск, 1917. 16 с.

Склад: Прадмова (с. 1–2); Спіс выданняў паэмы (асобнымі выданнямі, у кнігах, у газетах) (с. 3–4); Увага (с. 4); Тарас на Парнасі [*тэкст паэмы*] (с. 5–16). На 4-й с. вокл.: «Вышлі з друку і прадаюцца гэтка кнігі...».

На 1-й с. вокладкі ў левым верхнім вуглу надпіс чарнільнай ручкай чорнага колеру «57/А.М.», пад ім надпіс чырвоным алоўкам «79-1/А.М.», у правым ніжнім вуглу штамп авальнай формы «БІБЛІЯТЭКА // АЛЕСЯ // МАТУСЭВІЧА» (такія ж штампы на с. 1 і 7).

17,2x12,4 (24,7) см

КП8–4343/359

Літаратура

1. Александровіч, С. Х. Пуцявіны роднага слова: праблемы развіцця беларускай літаратуры і друку другой паловы XIX – пач. XX ст. / С. Х. Александровіч. – Мінск: Выд. БДУ, 1971.
2. Беларускія пісьменнікі (1917–1990): даведнік. – Мінск: Маст. літ., 1994.
3. Беларускае выдавецкае таварыства ў Вільні // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. – Мінск, 1984. – Т. 1. – С. 330.
4. Беларус Пётра // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. – Мінск, 1984. – Т. 1. – С. 326.
5. Бірыла Сцёпка // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. – Мінск, 1984. – Т. 1. – С. 450.
6. Бярозкіна, Н. Ю. Гісторыя кнігадрукавання Беларусі (XVI – пачатак XX ст.) / Н. Ю. Бярозкіна. – Мінск: Беларуская навука, 1998. – 199 с.
7. Варановіч, С. Першая кніга М. Горкага на беларускай мове («Архіп і Лявонка») / С. Варановіч // Беларусь. – 1954. – № 9.
8. Весялуха, А. Першая, папулярная [пра «Кароткую гісторыю Беларусі» В. Ластоўскага] / А. Весялуха // Літаратура і мастацтва. – 2010. – 24 вер. – Дадатак «Кніжны свет». – С. 2.
9. Галенчанка, Г. Кнігадрукаванні / Г. Галенчанка, В. Герасімаў // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск, 1997. – Т. 4. – С. 209–213.
10. Гардзялоўская Тэрэза // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. – Мінск, 1985. – Т. 2. – С. 46–47.
11. Каралюк, Н. «Загляне сонца ў наша ваконца» / Н. Каралюк // Роднае слова. – 1996. – № 5.
12. Конан, У. «Наша ніва» / У. Конан // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск, 1999. – Т. 5. – С. 314–

316.

13. Кніга Беларусі. 1517–1917: зводны каталог. – Мінск: БелСЭ, 1986. – 615 с.

14. Кухта Марцін Міхайлавіч // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. – Мінск, 1986. – Т. 3. – С.184.

15. Ліс, А. Выдавецтва «Нашай нівы» / А. Ліс // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: 6 т. – Мінск, 1994. – Т. 2. – С. 369.

16. Ліс, А. «Наша хата» / А. Ліс // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск, 1999. – Т. 5. – С. 316–317.

17. Пашкевич, А. Карусь Каганец: легенда и судьба / А. Пашкевич // Нёман. – 1998. – № 9.

18. Семашкевіч, Р. М. «Загляне сонца і ў наша аконца» / Р. М. Семашкевіч // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. – Мінск, 1985. – Т. 2. – С. 472.

19. Туронак, Ю. З пачыну пралата Стэфана Дэнісевіча / Юры Туронак // Наша вера. – 2001. – № 2.

20. Усава, Н. Карусь Каганец – графік / Н. Усава // Роднае слова. – 1997. – № 10.

21. Янушкевіч, Я. Ластоўскі Вацлаў / Я. Янушкевіч // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск, 1997. – Т. 4. – С. 336–337.

22. Янушкевіч, Я. Неадменны сакратар Адраджэння: Вацлаў Ластоўскі / Я. Янушкевіч. – Мінск, 1995.

Табліца 1. Іменны паказальнік

А. [Луцкевіч Антон]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
А. Н-а [Луцкевіч Антон]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
А. Т.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Абрамчык	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Алена	Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Арол М. [Пяцельскі Сцяпан Язэпавіч]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
В. L. [Пачобка Баляслаў]	Пачобка Б. (В. L.). Miatawuja Listoczki. Wilnia. 1914.
Багдановіч М.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Банашкевіч В.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Беларус Пётра [Яленскі Пётр]	Беларус П. Якім Бяздольны. Вільня. 1914.
Бенэцэвіч А./ Баніцэвіч А.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914. Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Бірыло Сьцёпка	Бірыло С. Стражнік. Апаведаньне. Вільня. 1915.
Буйло К./Буйло Констанція	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.

	Буйло К. Курганная кветка. Вільня. 1914. Купала Янка. Шляхам жыцьця. СПб., 1913.
Буйніцкі	Купала Янка. Шляхам жыцьця. СПб., 1913.
Бурачок Мацей	Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Бусел Юрка с-пад Слуцка [Булгак Ю.]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Бядуля Змітрок	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
В. [Ластоўскі Вацлаў]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Валакіта Яніслаў	Горкі М. Архіп і Лявонка. Вільня. 1910.
Верэшчака Юры [Ластоўскі Вацлаў]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Власт / WŁAST	Купала Янка. Шляхам жыцьця. СПб., 1913. Ластоўскі В. (WŁAST). Karotkaja historyja Biełarusi. Wilnia. 1910. Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
В-т [Ластоўскі Вацлаў]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Галубок [Галубок Уладзіслаў]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Гартны Ц.	Беларускі календар на 1914 год.

	Вільня. 1914.
Гарун А.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Гаршын Ўсевалод	Гаршын У. Сьignal. Вільня. 1914.
Гаспадар	Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Горкі М.	Горкі М. Архіп і Лявонка. Вільня. 1910.
Гурло А.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Гушча Тарас (гл. таксама Колас Я.)	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Дзед Міхась	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Дудар	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Журба Я.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Каганец К.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Колас Я.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Конопніцкая М.	Купала Янка. Шляхам жыцьця. СПб., 1913.
Кондратовіч С.	Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Крук	Беларускі календар на 1915 год.

	Вільня. 1914.
Купала Я./Купала Янук/ Купала Янка	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914. Буйло К. Курганная кветка. Вільня. 1914. Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Ластоўскія В. і М.	Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Леўчык Гальяш [Ляўковіч Ілья Міхайлавіч]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Лёсік А. [Язэп]	Лёсік Я. «Ня ўсе-ж разам, ягомосьці!..». Вільня. 1914. Вільня. 1914.
Лішні	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Лучына Янка	Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Марцінкевіч Вінцук	Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Матусэвіч Алесь*	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914. Тарас на Парнасі. Мінск, 1917.
Міцкевіч А.	Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Остроўская Ганна	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Папроцкі Л.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.

Паўловіч Янінка	Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Raczobka B.	Raczobka B. Czaławiek na wyższynie swajej hodnaści. Wilnia. 1915.
Петрашкевіч А. [Альфонс Баляслававіч]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Полачанін	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Практычны гаспадар	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Сініцкі К.	Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Станкевічанка В. [Луцэвіч Уладзіслава Францаўна]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Станюлевіч Станіслаў	Буйло К. Курганная кветка. Вільня. 1914.
Стары Улас [Сівы-Сівіцкі Уладзіслаў Пятровіч]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Сыракомля Вл./ Сыракомля В.	Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Т. Г. [Тэрэза Гардзялоўская]	Горкі М. Архіп і Лявонка. Вільня. 1910.
Ц-ка [Цётка = Пашкевіч Алаіза Сцяпанаўна]	Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Чэрнышэвіч Ф.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.

Шкленнік А.	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914. Беларускі календар на 1915 год. Вільня. 1914.
Шышко М.	Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Шэвчэнко	Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Эпімах-Шыпіло Б.	Купала Янка. Шляхам жыцця. СПб., 1913.
Юлька з Молодова	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Я. Ш. [Ядвігін Ш. = Лявіцкі Антон Іванавіч]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914. Гаршын У. Сыгнал. Вільня. 1914.
Янук Д. [Дарашкевіч Янук (Іван Канстанцінавіч)]	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.
Янук Крыўка	Беларускі календар на 1914 год. Вільня. 1914.

Зорчакай (*) пазначаны імёны, якія сустракаюцца ў правіненцыях.

Табліца 2. Выдавецтвы і друкарні

«Загляне сонца і ў наша аконца» (Пецяярбург)	«Наша ніва» (Вільня)	«Наша хата» (Вільня)	Беларускае выдавецкае таварыства (Вільня)	«Беларус» (Вільня)	«Воль ная Бела русь» (Мінск)	
1. Bielaruski lementar (1906) 2. Беларускі лемэнтар (1906)						Друкарня К. Пянт- коўскага (Пецяярбург)
3. Купала Я. Шляхам жыцця (1913)						Друкарня Ю. Эрліха (Пецяярбург)
	4. WŁAST. Karotkaja historyja Bielarusi z 40 rysun- kami (1910)	5. Горкіі М. Архіп і Лявонка (1910)	6. Буйло К. Курганная кветка (1914) 7. Лёсік Я. Ня ўсе ж разам ягомосьці... (1914) 8. Беларус П. Якім Бяздольны (1914) 9. Гаршын У. Сьignal (1914) 10. Бірыло С. Стражнік (1915) 11. Беларускі каляндар			Друкарня М. Кухты (Вільня)

			на 1914 г. 12. Беларускі каляндар на 1915 г. 13. Беларускі каляндар на 1916 г.		
				14. В. Л. Miatawyja listoczki (1914) 15. Paczobka В. Салявіек на вышчыніе сваjej hodnasci (1915)	Друкарня «Зніч» (Вільня)
					16. Тарас на Парна- сі (1917) Друкарня Я. Грынб- лата (Мінск)

**Беларускія выданні на рускай мове
канца XIX – пачатку XX ст.
у фондах НПКМЗ**

Значную частку калекцыі складаюць выданні на рускай мове, надрукаваныя на тэрыторыі Беларусі. Яны таксама з'яўляюцца прадукцыяй беларускага кнігадрукавання, а значыць, прыналежнасцю беларускай культуры. Такіх у фондах НПКМЗ на дадзены момант налічваецца 37 адзінак. Кнігі гэтыя адрозніваюцца паміж сабой і сваім зместам, і выдавецкім узроўнем, і мэтамі, з якімі яны выпускаліся. Калі выданні на беларускай мове ствараліся перш за ўсё з мэтамі асветніцкімі (таму пераважаюць мастацкія творы і падручнікі), то большая частка рускамоўных выданняў гэтага перыяду насіла афіцыйны характар. Але выходзілі таксама кнігі краязнаўчай тэматыкі, публікаваліся помнікі старажытнасці. Усе яны не толькі ілюструюць пэўны этап у развіцці кнігадрукавання, а яшчэ з'яўляюцца і каштоўнай крыніцай для даследчыкаў, бо часта менавіта яны могуць даць нейкія канкрэтныя звесткі па розных галінах.

Сярод выданняў XIX ст. найбольшую цікавасць уяўляюць два выданні Віленскай археаграфічнай камісіі: **«Акты, издаваемые археографическою комиссією, высочайше учрежденною въ Вильнѣ. Томъ II. Акты Брестскаго земскаго суда»** (Вільня, 1867) і **«Акты, издаваемые Виленскою археографическою комиссією. Томъ XVI. Документы, относящіяся къ исторіи церковной уніи въ Россіи»** (Вільня, 1889). Дарэчы, апошняя кніга належала М. Улашчыку, аб чым сведчыць надпіс на шмуцтытуле: «Кнігу перадала // мне жонка // профэсар Савіча // Савіч і усярэдзіне XX ст. // лічыў уніяцтва // нячыстай сілаю // і колькі мог стараўся //

скампраметаваць яе // Улашчык». А таксама **«Историко-юридические материалы, извлеченные изъ актовыхъ книгъ губерній Витебской и Могилевской, хранящихся въ центральномъ архиве въ Витебске, и изданные подъ редакціею архиваіуса сего архива Созонова. Выпускъ осьмой»** (Віцебск, 1877). На працягу 1871–1906 гг. Віцебскім архівам былі выдадзены 32 тамы гісторыка-юрыдычных матэрыялаў. Гэта стала сапраўднай падзеяй у гісторыі кнігавыдання Беларусі.

Выразна краязнаўчы характар маюць даследаванні А. П. Сапунова, прысвечаныя полацкай зямлі: **«Полоцкій Софійскій соборъ»** і **«Полоцкій Спасо-Евфросиніевскій дэвічій манастыръ»**. Абодва выданні выйшлі ў Віцебску ў 1888 г., але першае ў друкарні Губернскага праўлення, а другое ў прыватнай друкарні Малкіна. Варта зазначыць, што большасць віцебскіх выданняў XIX ст., якія ўваходзяць ў калекцыю, былі надрукаваныя менавіта ў друкарні Віцебскага губернскага праўлення, якая ўзнікла яшчэ ў 1797 г. Як ні дзіўна, менавіта ў губернскіх друкарнях, галоўным прызначэннем якіх было друкаванне афіцыйных матэрыялаў, выходзілі выданні па гісторыі і духоўнай культуры беларускага народа.

У XX ст. працягвалася друкаванне дакументальных помнікаў старажытнасці. У нашай калекцыі прысутнічаюць такія выданні, як **«Сборникъ документовъ, касающихся административнаго устройства Сѣверо-Западнаго края при Императрицѣ Екатеринѣ II. (1792–1796)»** (Вільня, 1903), а таксама складзеная А. Тацішчавым кніга **«Вильна и Литовскія губерніи въ 1812–1813 г.г.»** (Вільня, 1913). Каштоўнасць падобных выданняў у тым, што ствараліся яны на аснове архіўных дакументаў, многія з якіх не захаваліся. Пэўную

інфармацыю для даследчыкаў могуць даць і іншыя віленскія выданні гэтага перыяду: **«Виленская губернія. Полный списокъ населенныхъ мѣсть со статистическими данными о каждомъ поселеніи, составленный по официальнымъ свѣдѣніямъ І. І. Гошкевичемъ»** (1905) або **«Памятная книжка Виленскаго Учебнаго Округа на 1914 годъ»** (1914).

Адным з буйнейшых кнігавыдавецкіх цэнтраў на Беларусі ў гэты час стаў Мінск. У нас ён прадстаўлены 9-цю выданнямі. Праўда, гэта ў асноўным справаздачы, інструкцыі і іншыя афіцыйныя дакументы, якія ў тых часы складалі большую частку друкаванай прадукцыі як губернскіх, так і прыватных друкарняў: **«Къ вопросу о состояніи плодовыхъ питомниковъ Минской губерніи»** (Губернская друкарня, 1913), **«Докладъ по вопросу объ осуществленіи проекта всеобщаго обученія въ Минской губерніи»** (друкарня В. і І. Тасьман, 1909), **«Инструкція земскому ветеринарному персоналу Минской губерніи»** (друкарня Я. А. Грынבלата, 1915) і інш.

Некаторыя прыватныя друкарні спецыялізаваліся на выпуску навуковай і вучэбнай літаратуры. Так, усе падручнікі па матэматыцы Б. Чыханава выйшлі ў друкарні І. Каплана. У фондах НППКМЗ знаходзіцца адна з такіх кніг: **«Учебникъ арифметики. Курсъ среднихъ учебныхъ заведеній»** (1912).

Адзінае гродзенскае выданне, якое ўваходзіць у нашу калекцыю, прысвечана новай для таго часу тэме. Гэта кніга Ф. Андрэева **«Современное положеніе вопроса о воздухоплаваніи въ примененіи его къ военному делу»** (друкарня Крамкоўскага, 1912). Выданне багата праілюстравана фотаздымкамі.

Асабліва цікавую і каштоўную частку калекцыі складаюць віцебскія і полацкія выданні краязнаўчага

характару. Падобная літаратура мэтанакіравана збіралася, яшчэ да ўтварэння запаведніка, Полацкім краязнаўчым музеем. І ў першую чаргу гэта тры тамы **«Полоцко-Витебской старины»** (1911, 1912, 1916), падрыхтаваныя і выдадзеныя «Віцебскай вучонай архіўнай камісіяй», правадзейным членам якой з'яўляўся А. П. Сапуноў (1851–1924), беларускі гісторык, археолаг і краязнаўца. «Полоцко-Витебская старина» лічыцца галоўнай яго працай. Усе тры тамы выйшлі ў друкарні нашчадкаў М. Б. Нэймана.

У 1902 г. у Вільні выйшла кніга **«Списки выпускниковъ кадетъ Полоцкаго кадетскаго корпуса и воспитанниковъ Полоцкой военной гимназіи за первое Пятидесятилѣтіе»** (друкарня М. Арановіча), якая з'явілася дадаткам да справаздачы Віленскага аддзела Таварыства ўзаемадапамогі палачан за 1901 г. У 1910 г. у Віцебску была надрукавана невялікая брашура **«75-тилѣтіе Полоцкаго кадетскаго корпуса»**. Гэтай жа навучальнай установе прысвечана грунтоўная кніга П. В. Вікенцьева **«75-ти лѣтіе Полацкаго Кадетскаго Корпуса. 1835 г. – 1910 г»** (Полацк, друкарня Х. В. Клячко, 1910). На с. 295 ёсць цікавы надпіс алоўкам, зроблены уладальнікам і крытычным чытачом Іосіфам Стаброўскім: «Конст. Ник. Анчутинъ // – человекъ наружности // мрачной, по виду свирепый, // для кадетъ – лучше отца // родного, общій ихъ любимецъ, // прекрасный педагогъ. // Въ настоящей статье деятель // ность его слабо оттенена. // Кадетъ выпуска 1889 г. // Иос. Иос. Стабровский».

1910 год азнаменаваўся для Полацка такой падзеяй, як перанясенне мошчаў св. Еўфрасінні Полацкай з Кіева. У сувязі з гэтым былі падрыхтаваны наступныя выданні: брашура Н. Зорына **«Минувшее и настоящее»**

г. Полоцка», а таксама «Путеводитель по городу Полоцку». Усе яны выйшлі з друкарні Х. В. Клячко.

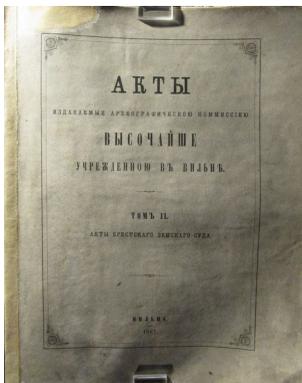
Яшчэ адна полацкая друкарня, Н. А. Сраліовіча, прадстаўлена, на жаль, толькі адным выданнем – другім томам Іосіфа Арлоўскага «**Белорусские народные рассказы**» (1908).

Каталог выданняў на рускай мове з'яўляецца часткай каталога беларускіх выданняў канца XIX – пачатку XX ст.

Апісанне ў каталогу складаецца з наступных частак:

аўтар (калі ёсць); назва кнігі; падзагаловачныя звесткі (калі ёсць); выдавецтва, друкарня; месца і год выдання; колькасць старонак; склад выдання паводле зместу; страты, наяўнасць памет; памеры; уліковы нумар.

Усе апісанні размешчаны ў алфавітным парадку паводле прозвішча аўтара або назвы кнігі. Выхадныя звесткі, вызначаныя ўскосным чынам, паказваюцца ў квадратных дужках. Апісанні кніг прыводзяцца з захаваннем правапісу арыгінала, заўвагі і каментарыі на – сучаснай беларускай мове, курсівам.

1. Акты, издаваемые археографическою комиссією, высочайше учрежденною въ Вильнѣ.

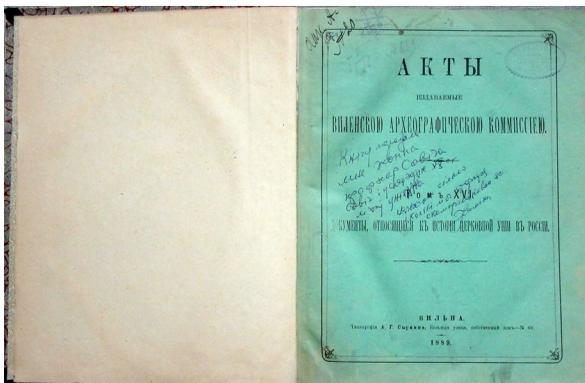
Томъ II. Акты Брестскаго земскаго суда.

Вильна, 1867. 374 с.

Склад: Предисловіе (с. III–X); Акты, проясняющіе элементъ православія въ Северо-Западномъ крае (с. 1–122); Акты, относящіеся къ администраціи Северо-Западнаго края (с. 125–203); Акты Юридическіе (с. 207–361).

30,0x23,5x2,4 (44,6) см

КП8–4802

2. Акты, издаваемые Виленскою археографическою комиссією.

Томъ XVI. Документы, относящіеся къ исторіи церковной уніи въ Россіи.

Типографія А. Г. Сыркина.

Вильна. 1889. 852 с. [нн л.; I–CXLII; 1–704; 2 нн л.].

Склад: Оглавленіе XVI-го тома (с. III–XIV); Предисловіе (с. XV–CXLII); I. Правительственныя распоряженія (с. 1–145); II. Папскія буллы, бреве, индульгенціи, декреты и посланія (с. 146–67); III. Распоряженія и разъясненія по делу о переходе и совращеніи уніатовъ въ латинство (с. 268–323); IV. Переписка между Стефаномъ Левинскимъ, митрополитомъ Іасономъ Смогоржевскимъ, Ѳеодосіемъ Ростоцкимъ и нѣкоторыми другими лицами (с. 324–412); V. Жалобы, проекты, объясненія, представленія, записки (с. 413–548); VI. Окружныя посланія и переписка нѣкоторыхъ митрополитовъ, архіепископовъ, епископовъ, орденскихъ властей и др. лицъ (с. 549–609); VII. Мѣры къ освобожденію уніи отъ преобладанія въ ней базилианъ и къ очищенію уніатскихъ обрядовъ отъ латинскихъ нововведеній (с. 610–655); VIII. Установленіе празднованія памяти воссоединенія

уніятовъ съ православною церковію (с. 656–661);
Приложения (с. 663–666); I. Указатель личныхъ именъ
(с. 667–686); II. Указатель географическихъ названій
(с. 687–704); Опечатки (нн л.); Изданія Виленской
археографической комиссіи (нн л.).

На шмуцтытуле (нн л.) надпіс шарыкавай ручкай: «Кнігу
перадала // мне жонка // профэсар Савіча // Савіч і
усярэдзіне XX ст. // лічыў уніяцтва // нячыстай сілаю // і
колькі мог стараўся // скампраметаваць яе // Улашчык». Там жа і на тытуле (с. I) – штампы: «БИБЛИОТЕКА // ...т.
Ученой Арх... // КОММИСИИ».

28,5x23,4x5,2 (48,8) см

КП4–2084

3. Андреевъ Ф.

Современное положение вопроса о воздухоплавании в применении его к военному делу.

Паровая типографія К. Крамковскаго.

Гродно. 1912. 178 с.

Склад: Вступленіе (с. 3–4); Введеніе (с. 5–11); *асн. змест* (с. 11–176); Оглавленіе (с. 177).

На прязднім форзацы штамп: «МОГИЛЕВСКОЕ // РЕАЛЬНОЕ УЧИЛИЩЕ // ФУНД. БИБЛ. // Шк. ... // Пол. ... // № кат. ... // № инв. ...». *На тытуле штампы:* у левым верхнім вуглу – «Могилевская Государственная // Публичная Библиотека. // Инвентар. каталог ... // Системат. каталог ... // Поряд. № ...»; унізе злева – «ПРОВЕРЕНО» і надпіс чарнілам «47 г.»; у правым ніжнім вуглу (а таксама на с. 17) – «МОГИЛЕВСКАЯ // ОБЛАСТНАЯ // БИБЛИОТЕКА // им. Ленина // ИНВ. №...» і надпіс чарнілам: «Пр. 1954». *На заднім форзацы надпіс:* «Пров. 49 г.». *Рэстаўрацыя:* заменены пераплёт і форзацы.

21,9x14,6x1,5 (29,8) см

КП4–2141

4. Базарныя цѣны. Сентябрь – Октябрь 1914 года.

Выпускъ II.

Оцѣночно-статистическій отдѣлъ Минской губернской земской управы.

Электро-типографія Я. А. Гринблата.

Минскъ. 1914. 44 с.

Склад: таблицы з цѣнамі на прадукты ў розных населеных пунктах (с. 2–33); сярэднія цѣны на паветах (с. 34–37); плата за правоз грузаў (с. 38–44).

На тытуле – штамп: «ГОСУДАРСТВЕННАЯ // Б[ИБЛИОТЕКА] // С[ССР] // им. В. И. Ленина». Вкладка на карашку і краях падклеена палоскамі паперы.

26,5x17,7 (30,3) см

КП7–3682/9

5. Базарныя цѣны за Ноябрь – Декабрь 1914 г. и Краткій обзоръ цѣнъ на продукты въ 1914 году въ Минской губ.

Выпуск III.

Оцѣночно-статистическій отдѣлъ Минской губернской земской управы.

Электро-типографія Я. А. Гринблата.

Минскъ. 1914. 72 с.

Склад: Оглавленіе (с. 2); Таблицы: Базарныя цѣны во второй половинѣ ноября и декабря 1914 года въ Минской губерніи (с. 4–35); Среднія поуѣздныя цѣны на продукты въ ноябрѣ и декабрѣ (с. 36–39); Плата за провозъ по шоссеинымъ и грунтовымъ дорогамъ (с. 40–45); Текстъ: Краткій обзоръ цѣнъ на продукты въ 1914 году въ Минской губ. (с. 47–70).

На 1-й с. вокл. – неразборливы подпіс чарнілам. На тытуле і с. 2 – штампы: «ГОСУДАРСТВЕННАЯ // БИБЛИОТЕКА // СССР // им. В. И. Ленина». Вокладка па карашку і краях падклеена палоскамі паперы.

26,3x17,4x0,3 (31,7) см

КП7–3682/10

6. [Викентьевъ В. П. Полоцкій Кадетскій Корпусъ.

Историческій очеркъ 75-летія его сущестованія.

Типографія Х. В. Клячко.

Полоцкъ. 1910]. 312 с. [47–48; 121–128; 137–322; 327–396; I–XLIV].

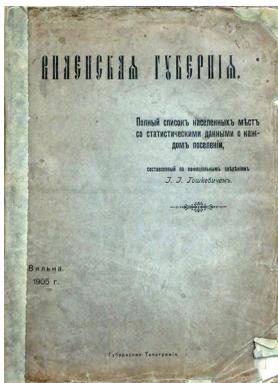
Склад: асн. змест (с. 47–396); списы кадэтаў і выхаванцаў ваеннай гімназіі (с. I–XLIV).

Страчаны: пярэдняя покрывка вокладкі, сс. 1–46, 49–120, 129–136, 323–326; фрагменты: верхн. вугла (2,7x5,0 см), ніжш. вугла (4,5x5,5 см) – сс. 47–48; верхн. вугла (10,0x7,0 см) – сс. 121–122; ніжняя частка (17,5x17,2 см) – сс. 127–128. На с. 295 надпіс алоўкам: «Конст. Ник.

Анчутинъ // – человекъ наружности // мрачной, по виду свирепый, // для кадетъ – лучше отца // родного, общій ихъ любимецъ, // прекрасный педагогъ. // Въ настоящей статьѣ деятель // ность его слабо оттенена. // Кадетъ выпуска 1889 г. // Юс. Юс. Стабровскі». На апошній старонцы штамп: «БИБЛИОТЕКА // ЮС. ЮС. СТАБРОВСКАГО // им. Орловичи».

24,8x17,3x1,8 (35,2) см

КП5–2458

7. Виленская губернія.

Полный списокъ населенныхъ мѣстъ со статистическими данными о каждомъ поселеніи, составленный по оффиціальнымъ свѣдѣніямъ І. І. Гошкевичемъ.

Губернская Типографія.

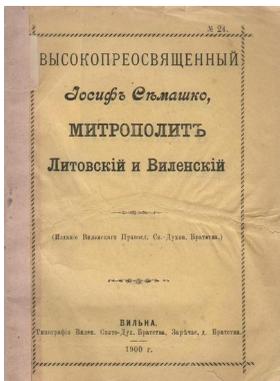
Вильна. 1905. 352 с. [нн л.; I–VIII; 1-341].

Склад: Оглавленіе (с. I–IV); Предисловіе (с. V); Сокращенія (с. VI); Замѣченныя опечатки (с. VII); Виленская губернія (с. 1–20); I. Виленскій уѣздъ (с. 21–86); II. Вилейскій уѣздъ (с. 87–130); III. Дисненскій уѣздъ (с. 131–181); IV. Лидскій уѣздъ (с. 182–214); V. Ошмянскій уѣздъ (с. 215–257); VI. Свенцянкскій уѣздъ (с. 258–305); VII. Трокскій уѣздъ (с. 306–341).

Вокладка на карашку абклеена паперай.

30,2x22,3x1,2 (44,3) см

КП15–12434

8. Высокопреосвященный Иосиф Семашко, митрополит Литовскій и Виленскій.
(Издание Виленскаго Правосл. Св.-Духов. Братства). № 24.
Типографія Вилен. Свято-Дух. Братства.
Вильна. 1900. 38 с.

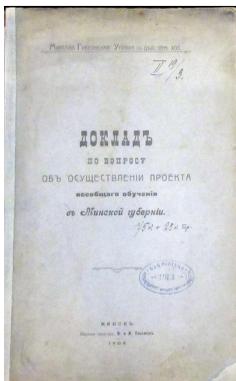
Склад: асн. змест (с. 3-37). На 4-й с. вокл. – «Вышли въ свѣте и продаются слѣдующія изданія Виленскаго Свято-Духовскаго Братства».*

**Настоящій очеркъ составляет перепечатку статьи о митрополитѣ Иосифѣ, помѣщенной въ № 3 «Лит. Епарх. Вѣд.» за 1899 годъ. Въ настоящемъ очеркѣ сдѣланы только самыя незначительныя редакціонныя измѣненія (на с. 3).*

Вкладка на карашку надклеена паперай.

20,2x15,0 (29,2) см

КП17-17688

9. Доклад по вопросу объ осуществленіи проекта всеобщаго обученія въ Минской губерніи.

Минская Губернская Управа по дѣл. зем. хоз.

Паровая типо-лит. В. и И. Тасьманъ.

Минскъ. 1909. 118 с.

Склад: Докладъ по вопросу объ осуществленіи проекта всеобщаго обученія въ Минской губерніи (с. 3–32); Приложения (с. 33–118).

На 1-й с. вкладки і на тытуле – штампы: «БИБЛИОТЕКА // ИМПЕРАТОРСКАГО ВОЛЬНАГО ЭКОНОМИЧ. ОБЩЕСТВА // 1913». *На адвароце тытула – «ГОСУДАРСТВЕННАЯ // БИБЛИОТЕКА // СССР // им. В. И. Ленина». Вкладка на карашку і краях падклеена палоскамі паперы.*

36,3x22,1x0,6 (42,3) см

КП7–3682/11

10. Журналъ общаго собранія 8 Марта 1909 г.

Минское Общество Сельскаго Хозяйства.

Парова Типо-литографія Дворжець.

Минскъ. 1909. 56 с.

Склад: Журналъ общаго собранія Минскаго общества сельскаго хозяйства 8 Марта 1909 г. (с. 1–37); Приложенія: Докладъ Л. Э. Наркевича-Юдко о двѣнадцатидневныхъ сельско-хозяйственныхъ курсахъ въ г. Варшаве (с. 39–55); Оглавленіе (3-я с. вкл.).

На 1-й с. вкладкѣ ўверсе штамп: «БИБЛИОТЕКА // Главнаго Управленія // по дѣламъ печати»; *унізе* – «ГОСУДАРСТВЕННАЯ // БИБЛИОТЕКА // СССР // им. В. И. Ленина».

21,2x15,9x0,2 (31,8) см

КП7–3682/7

11. Журналъ общаго собранія 13 и 14 Марта 1910 г.

Минское Общество Сельскаго Хозяйства.

Паровая Типо-Литографія Дворжець.

Минскъ. 1910. 66 с.

Склад: Журналъ общаго собранія Минскаго общества сельскаго хозяйства 13 и 14 марта 1910 года (с. 1–41); Приложенія (с. 43-63); Оглавленіе (с. 65). *На 2-й с. вкладки* – аб'явы аб плануемых паседжаннях Савета таварыства і розных яго аддзелаў, а таксама просьба да членаў таварыства ўплаціць узносы. У пачатку кнігі ўклеены непранумараваны аркуш з праграмай агульнага сходу.

Страчаны фрагмент верхняга вугла пярэдняй покрывкі вкладкі (5,8 x 4,9); *заменена задняя покрывка*. *На 1-й с. вкладкі ўверсе штамп:* «БИБЛИОТЕКА // Главнаго Управленія // по дѣламъ печати»; *унізе* – «ГОСУДАРСТВЕННАЯ // БИБЛИОТЕКА // СССР // им. В. И. Ленина».

21,4x15,7x0,3 (29,6) см

КП7–6382/6

12. [Зоринъ Н.].

Минувшее и настоящее г. Полоцка.

(К торжеству перенесенія мощей пр. Евфросиніи изъ Кіева въ Полоцкъ).

Краткій историческій очеркъ.

Типографія Х. В. Клячко.

Полоцкъ. 1910. 36 с.

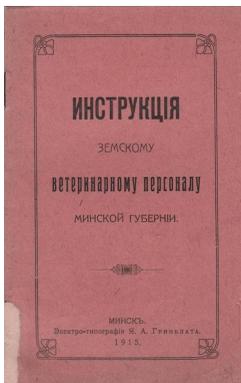
Склад: Минувшее (с. 1–31); Настоящее г. Полоцка (с. 32–36).

Страчана верхняя частка (5,0x15,7 см) верхняй покрыўкі вкладкі; страчана ніжняя покрыўка. Прыклеена новая вкладка з паперы шэрага колеру, на якую наклеена ацалелая частка арыгінальнай верхняй покрыўкі.

На 1-й с. – надпіс чарнілам: «Зорин Н. И.».

22,0x15,8 (31,6) см

КП5–2775/1

13. Інструкція земському ветеринарному персоналу Минської губернії.

Електро-типографія Я. А. Гринблата.

Минськ. 1915. 16 с.

Склад: Інструкція земському ветеринарному персоналу Минської губернії. Служебные обязанности ветеринарнаго персонала по прекращенію повально-заразныхъ болезнейъ домашнихъ животныхъ (с. 3–13).

Брашура надрукавана на папери з вадзяными знаками (філігрань «КУММЕНЕ» з гербам Фінляндії).

На тытуле – штамп: «МОСКОВСКІЙ ПУБЛИЧНЫЙ // и РУМЯНЦОВСКІЙ МУЗЕИ»; на адвароце тытула – «ГОСУДАРСТВЕННАЯ // БИБЛИОТЕКА // СССР // им. В. И. Ленина».

17,1x10,8 (21,5) см

КП7–3682/8

14. Историко-юридическіе матеріалы, извлеченные изъ актовыхъ книгъ губерній Витебской и Могилевской, хранящихся въ центральномъ архиве въ Витебске, и изданные подъ редакціею архиваіуса сего архива Созонова.

Выпускъ осьмой.

Печатано въ типографіи Витебскаго Губернскаго Правленія.

Витебскъ. 1877. 538 с.

Склад: Приходо-расходная книга города Могилева за 1691 годъ (с. 3–196); Акты, извлеченные изъ книгъ Могилевскаго Магистрата (с. 197–530); Содержаніе осьмого выпуска историко-юридическихъ матеріаловъ (с. I–VII).

32,9x23,3x3,0 (62,7) см

КП9–5189

15. Къ вопросу о состояніи плодовыхъ питомниковъ Минской губерніи.

Составиль А. В. Вельяминовъ-Зерновъ. Инспекторъ сельскаго хозяйства Минской губ.

Минское Губернское Земство.

Губернская Типографія.

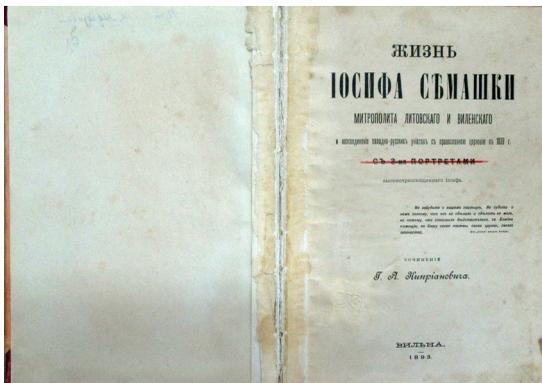
Минскъ. 1913. 22 с.; 1 л. табл.

Склад: Къ вопросу о состояніи плодовыхъ питомниковъ Минской губерніи (с. 1–18); Приложение № 1. Свѣдѣнія о питомникахъ по Минской губерніи, уѣзду, въ предѣлахъ (с. 19–21); Сводная вѣдомость свѣдѣній по плодовымъ питомникамъ въ Минской губ. къ 1 января 1913 года.

На 1-й с. вкладки штамп: «БИБЛИОТЕКА // VIII отдел ДЕПАРТ... Полоцк...». *На с. 1:* «ПРОВЕРЕНО // 1936»; «ЦЕНТР. СЕЛ-ХОЗ. БИБЛИОТЕКА // Н. К. З. // Инв. №...»; «Центральная // Научная // Сельско-хоз. // БИБЛИОТЕКА // Всесоюз. // Академии // с.-х. наук им. // Ленина»; «ГОСУДАРСТВЕННАЯ // БИБЛИОТЕКА // СССР // им. В. И. Ленина». *Вкладка падаклеена палосками паперы па карашку і ніжняму краю.*

21,8x15,6 (27,4) см

КВФ2-545

16. [Киприановичъ Г. Я.].

Жизнь Юсифа Сѣмашки, митрополита Литовскаго и Виленскаго и воссоединеніе западно-русскихъ униатовъ съ православною церковію въ 1839 г.

Сочиненіе Г. Я. Киприановича. Типографія И. Блюмовича въ Вильнѣ.

Вильна. 1893. 466 с. [I–XVIII; 1–448].

Склад: Предисловіе (с. III–IV); Въмѣсто введенія (с. V–XVIII); Глава первая. Рожденіе, воспитаніе и образованіе Юсифа Сѣмашки. 1798–1820 (с. 1–18); Глава вторая. Жизнь и дѣятельность Юсифа Сѣмашки, какъ ассессора Луцкой греко-униатской консисторіи и духовной коллегіи. 1820–1827 (с. 19–26); Глава третья. Значеніе реформъ митрополита Лисовскаго и архіепископа Красовскаго. Их послѣдователи и продолжатели. 1800–1827 (с. 27–39); Глава четвертая. Начало дѣятельности Юсифа Сѣмашки по воссоединенію униатовъ съ православною церковію. 1827–1832 (с. 40–66); Глава пятая. Рѣшительныя дѣйствія Литовскаго греко-униатскаго епископа Юсифа Сѣмашки по воссоединенію униатовъ. 1833–1837 (с. 67–113); Глава шестая. Епископъ Литовскій Юсифъ, какъ предсѣдатель

Греко-уніатской коллегіи и противники воссоединенія (с. 114–131); Глава седьмая. Воссоединеніе уніатовъ съ православною церковію въ 1839 г. (с. 132–146); Глава осьмая. Значеніе воссоединенія уніатовъ съ православною церковію и заслуга преосвященнаго Іосифа въ этомъ дѣлѣ (с. 147–155); Глава девятая. Жизнь и дѣятельность архіепископа Литовскаго Іосифа послѣ воссоединенія уніатовъ до перенесенія въ Вильну епархіальнаго управленія. 1839–1845 (с. 156–190); Глава десятая. Жизнь и дѣятельность архіепископа Литовскаго Іосифа послѣ перенесенія епархіальнаго управленія въ Вильну. 1845–1851 (с. 191–228); Глава одиннадцатая. Жизнь и дѣятельность Іосифа въ санѣ митрополита Литовскаго и Виленскаго. 1852–1860 (с. 229–290); Глава двѣнадцатая. Жизнь и дѣятельность митрополита Литовскаго Іосифа во время польскаго мятежа 1861–1864 г. (с. 291–334); Глава тринадцатая. Послѣдніе годы жизни митрополита Литовскаго Іосифа и успѣхи православія. 1865–1868 (с. 335–386); Глава четырнадцатая. Митрополитъ Іосифъ, какъ церковно-общественный дѣятель (с. 387–400); Глава пятнадцатая. Частная и домашняя жизнь митрополита Іосифа (с. 401–411); Глава шестнадцатая. Записки Іосифа, митрополита Литовскаго, и его Слова (с. 412–413); Приложенія: I. Соборный протоіерей Іосифъ Сѣмашко (Біографическая замѣтка) (с. 414–424); II. Торжество 50-лѣтія воссоединенія уніатовъ съ православною церковію (8 іюня 1889 г.) и «Рѣчь о заслугахъ митрополита Іосифа и его сподвижниковъ въ дѣлѣ воссоединенія уніатовъ» (с. 425–431); Оглавленіе (с. 432–447); Замѣченные опечатки и погрѣшности (с. 448).

Заменены пераплёт і форзацы. На пряднім форзацы

*надпис: «Прот. И. Н. Морозова». На заднім форзаці:
«Переплетал прот. И. Н. Морозов, // в мес. феврале 1969
года». На с. 448 – паметы алоўкам (дапаўненні да
заўважаных памылак друку).*

24,5x18,9x3,4 (37,2) см

КДФЗ-1146

17. О папской непогрѣшимости.

Рѣчь Епископа Штроссмайера, произнесенная въ 1870 году на Ватиканскомъ соборѣ, на коемъ подѣ председательствомъ Пія ІХ обсуждался вопросъ о папской непогрѣшимости.

(Издание Виленскаго Св.-Духовскаго Братства). № 18.

Типографія Св.-Дух. Братства.

Вильна. 1898. 28 с.

Склад: асн. змест (с. 3-28). На 4-й с. вокл. – «Вышли въ свѣтъ и продаются слѣдующія изданія Виленскаго Свято-Духовскаго Братства».

Вокладка надклеена на карашку ўверсе невялікім прамавугольнікам паперы, на якім чарнілам карычневага колеру пазначаны лічбы: «16/4.».

20,3x13,2 (26,2) см

КП17-17684

18. [Орловский Іосиф Данилович].
Бѣлорусскіе народныя разказы. Сочиненія Іосифа
Даниловича Орловскаго.
Томъ I.
Типографія Н. А. Сроліовича.
Полоцкъ. 1908. 94 с.

Склад: Предисловіе (с. 3–4); Старшина и соседъ его Агапонъ (с. 5–6); Нѣ Старшина (с. 7–9); Кумъ Замойдавецъ (с. 9–10); Чароуникъ повѣсіуся (с. 10–12); Платонъ (с. 12–14); Прохоръ (с. 14–15); Два мужика въ лѣсу на дровосѣкѣ. Змитрок и Юрко (с. 15–18); Тимоха (с. 18–20); Панъ и мужикъ (с. 20–22); Логинъ (с. 22–23); Два старыхъ мужика. Апанасъ и Прокопъ (с. 23–28); Карпека (с. 28–29); Батька (с. 29–30); Спиридонъ и Михей (с. 30–34); Старики Пахомъ и Максимъ (с. 34–36); Денисъ (с. 36–37); Старшина и сусѣдъ его Лукьянъ (с. 37–38); Панъ и мужикъ (с. 39); Два мужика. Степанъ и Парамонъ (с. 40); Пилипъ (с. 40–42); Сельскій Староста и сусѣдъ его Матей (с. 42–45); Старосто (с. 45); Священникъ и Кумъ съ кумой (с. 45–47); Докторъ и мужикъ (с. 47–49); Дядька и племянникъ (с. 49–50); Старый солдатъ и мужикъ Власъ

(с. 50–52); Старикъ и нищій (с. 52–53); Батька и сынъ (с. 53–55); Шляхтиць и мужикъ (с. 55–58); Мужичкая бесѣда (с. 58–60); Демка и Баутрукъ (с. 60–61); Тарась (с. 61–63); Архипъ (с. 63–64); Вавила (с. 64–65); Елифанъ (с. 66); Исакъ (с. 66–67); Тимоха (с. 67–68); Артамонъ (с. 68–70); Харитонъ (с. 70–71); Тумашъ (с. 71–42); Швець пьяница (с. 72–74); Двамужика (с. 74–75); Амелянъ (с. 75–76); Сенька (с. 76–77); Ивановская ночь (с. 77–78); Два мужика Максимъ и Барисъ (с. 78–79); Язепъ (с. 79–80); Лѣсникъ (с. 80–81); Трахимъ (с. 81–82); Марка (с. 82–83); Молодая удова (с. 84–85); Старый Тихонъ (с. 85–86); Хозяинъ (с. 86–87); Наша житѣ горкое (с. 87–88); Кондрать (с. 88–89); Прокопъ (с. 89); Антипъ (с. 89–91); Богатаго нетъ въ міре (с. 91–92); Хрищенье (с. 93–94).

На тытуле ўверсе штамп: «Беларуская Сацыялістычная Савецкая Рэспубліка // Інстытут Беларускае культуры // Бібліятэка»; *там жа ўнізе* – «ИНВ. ПРАВЕРКА 1948 г.»; «Урадавая Бібліятэка БССР // імя // А. М. Горкага» (*такія ж на с. 17*) *і надпіс чарнілам:* «Биб. СНК». *На с. 2 пасярэдзіне штамп:* «Инв. 1954 г.».

20,8x13,7x0,7 (26,7) см

КП4–2147

19. Отчетъ Общества Полоцкой библіотеки за 1915 годъ.

(Съ января 1915 года по 1 января 1916 года).

4-й годъ существованія.

Типо-лит. Х. В. Клячко.

Полоцкъ. 1916. 28 с. (з вокл.).

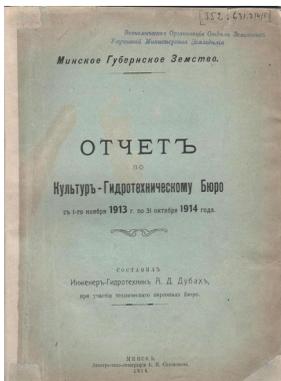
Склад: Отчетъ Общества Полоцкой библіотеки за 4-й годъ его существованія (съ января 1915 года по 1 января 1916 года): I. Общій обзоръ дѣятельности библіотеки (с. 3–5); II. Движеніе книжнаго имущества (с. 6–7); Списокъ періодическихъ изданій, полученныхъ въ 1915 г. за плату (с. 8); Списокъ годовыхъ членовъ (с. 8–10); Отчетъ Полоцкой Общественной Библіотеки за 1915 годъ (с. 11–16); Протоколъ Общаго Собранія 28 февраля 1916 г. (с. 17); Таблица № 1 [*навелічэнне колькасці кніжнай маёмасці і аперацийі на яе выдачы за 1912–1915 гг.*] (с. 20–21); Таблица № 2. Сведенія о выданныхъ книгахъ по отделамъ (с. 24–25).

На с. 3 штампы праверкі 1936, 1938, 1940, 1946, 1951 гг.

Верхняя покрыўка падклеена палоскамі паперы.

22,1x17,9 (33,3) см

КП4–2148

20. Отчетъ по Культуръ-Гидротехническому Бюро съ 1-го ноября 1913 г. по 31 октября 1914 года.

Составилъ Инженеръ-Гидротехникъ А. Д. Дубахъ, при участіи технического персонала Бюро.

Минское Губернское Земство.

Электро-типо-литографія Б. И. Соломонова.

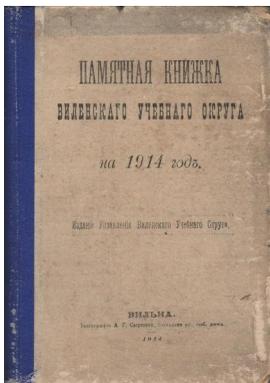
Минскъ. 1914. 60 с.

Склад: Содержаніе (с. 3); Отчетъ по Культуро-Гидротехническому Бюро при Минской Губернской Земской Управе за 1914-ый годъ (с. 5–43); Приложенія (с. 44–59).

На 1-й с. вкладкі штамп: «Экономическая Организациа Отдѣла Земельныхъ // Улучшеній Министерства Земледѣлія»; *на с. 2* – «ГОСУДАРСТВЕННАЯ // БИБЛИОТЕКА // СССР // им. В. И. Ленина». *Вкладка абклеена палоскай паперы на карашку, падклеены паперай страчанья фразменты вкладкі.*

24,2x18,0x0,3 (34,6) см

КП7–3682/2

21. Памятная книжка Виленского Учебного Округа на 1914 годъ.

Издание Управленія Виленскаго Учебнаго Округа.

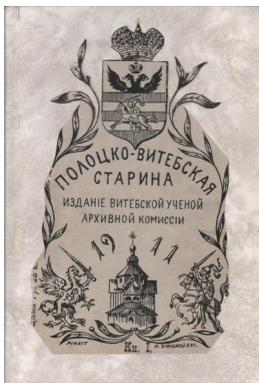
Типографія А. Г. Сыркина.

Вильна. 1914. 468 с. [I–XVIII; 1–450].

Склад: Оглавленіе (с. III–XI); Списокъ учебныхъ заведеній Виленскаго Учебнаго Округа (с. XIII–XVIII); Виленская губернія (с. 1–75); Витебская губернія (с. 77–150); Гродненская губернія (с. 151–216); Ковенская губернія (с. 217–259); Минская губернія (с. 261–342); Могилевская губернія (с. 343–409); Приложение: Измѣненія, происшедшія во время печатанія «Памятной книжки» (с. 410–416); Алфавитный указатель (с. 417–449).

20,5x14,6x2,3 (29,8) см

КП11–6802

22. Полоцко-Витебская старина.

Издание Витебской Ученой Архивной Комиссии. Кн. I.

Типографія Насл. М. Б. Неймана.

Витебскъ. 1911. 398 с. [*кожны артыкул мае асобную нумарацыю старонак; 9 нн л.*].

Склад: Отъ Витебской Ученой Архивной Комиссии (с. 3); Оглавление (с. 5–6); Часть I. Историческій очеркъ Витебской Бѣлоруссии. – А. П. Сапунова (с. 1–37); Памятники церковной старины Полоцко-Витебскаго края и ихъ охраненіе. – П. М. Красовицкаго (с. 1–64; 4 нн л.); Грюнвальдскій бой и его значеніе для славянъ. – П. А. Крачковскаго (с. 1–24; нн л.); Спасопреображенскій монастырь въ г. Невелѣ, Витебской губерніи. – И. Ф. Токмакова (с. 1–8); Василій Осиповичъ Ключевскій. (Воспоминанія слушателя). – Н. Н. Богородскаго (с. 1–12); Ода Его Высокочеснобродительству Господину Генералу Аншефу, Двора Ея Императорскаго Величества действительному Камергеру, Сенатору и разныхъ орденовъ кавалеру Бѣлорусскому Генераль-Губернатору Петру Богдановичу Пассеку на посѣщеніе Полоцкаго Главнаго Народнаго училища при случившемся въ ономъ испытаніи 1789-го года Декабря 7-го дня. Читанная учителемъ Иваномъ Сокольскимъ (с. 1–8); Витебскій

Губернскій Архивъ. 1836 годъ. Дѣло о сооруженіи монументовъ въ Витебской губерніи въ память 1812 года. Февраля 7-го дня (с. 1–21); Матеріалы для исторіи Отечественной Войны 1812 года, извлеченные изъ Витебскаго Губернскаго Архива. – М. А. Мельниковой (с. 1–64); Часть II. Н. Я. Никифоровскій. (Некрологъ). – В. К. Стукалича (с. 1–4); О достопамятныхъ Спасо-Евфросиньевскихъ дняхъ въ Полоцкѣ. 20–23 мая 1910 года. – Н. Н. Кайгородова (с. 1–70); 75-ти лѣтіе Полоцкаго Кадетскаго Корпуса. 1835 г. – 1920 г. – Н. Н. Кайгородова (с. 1–9); Засѣданіе Губернскаго Комитета по дѣламъ земскаго хозяйства 5 февраля 1911 г. по вопросу о денежномъ ассигнованіи на сооруженіе въ г. Витебскѣ памятника героямъ Отечественной войны 1812 года (с. 1–7); Торжественное засѣданіе Витебской ученой архивной комиссіи 24 сентября 1911 года, посвященное памяти П. А. Столыпина. – С. П. Сахарова (с. 1–12; нн л.); Памяти дѣйствительнаго члена Витебской Ученой Архивной Комиссіи Ивана Ивановича Долгова. – Д. С. Леонардова (с. 1–11); Открытіе Витебскаго Учительскаго Института (с. 1–6); Открытіе въ Витебскѣ Реальнаго училища (с. 1–5); Витебскія торжества 26 и 27 октября 1911 года [по случаю закладки памятника героямъ Отечественной войны 1812 года и открытія Витебскаго отдѣленія Московскаго Археологическаго Института]. – С. П. Сахарова (с. 1–22); Часть III. Приложенія. Отчетъ о дѣятельности Витебской Ученой Архивной Комиссіи за первый годъ ея существованія. Съ 31 Мая 1909 г. по 31 Августа 1910 г. (с. 1–12); Денежный отчетъ Витебской Губернской Ученой Архивной Комиссіи за 1909 – 1910 годъ (с. 1–9); Отчетъ о дѣятельности Витебской Ученой Архивной Комиссіи за второй годъ ея существованія, съ

1 сентября 1910 года по 1 сентября 1911 года (с. 1–20).

Книга має пазнейшы пераплет з кардону, абцягнуты бумвінілам, на які наклеены фрагмент арыгінальнай верхняй покрыўкі.

25,7x17,4x2,5 (35,7) см

КП9–5491

23. Полоцко-Витебская старина.

Издание Витебской Ученой Архивной Комиссии. Вып. II.
Типо-Лит. Насл. М. Б. Неймана.

Витебскъ. 1912. 400 с. [нн л.; 1–2; I–X; I–IV; 1–368;
7 нн л.].

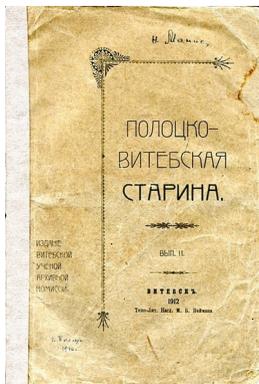
Склад: Содержание (с. 1–2); Pour les etrangers. Оглавление для иностранцев (с. I–X); Иезуиты въ восточной части Бѣлоруссии съ 1579-го по 1772-й годъ. – И. Я. Митрошенка (с. I–III; 1–120); Полоцкiй князь Всеславъ и его время. – Д. С. Леонардова (с. 121–216); Мѣстечко Бѣшенковичи (Витеб. губ.). – И. С. Рябинина (с. 217–248); Матерiалы для исторiи Отечественной Войны 1812 года, извлеченные изъ Витебскаго Губернскаго Архива. Продолженiе. – М. А. Мельниковой (с. 249–298); Рисунки крѣпостей, построенныхъ по повеленiю царя Ивана Грознаго послѣ завоеванiя Полоцка, въ 1563 году. – А. П. Сапунова (с. 299–313; 6 нн л. ил.); Къ биографiи участника боевъ подъ Полоцкомъ, Клястицами и Чашниками, георгiевскаго кавалера, генераль-маiора Димитрiя Львовича Игнатъева. – В. С. Арсеньева (с. 315–320); Замѣтка объ участнике

боевъ подъ Витебскомъ, командиръ л.-гв. коннаго полка генераль-маіоръ М. С. Арсеньевъ. – В. С. Арсеньева (с. 321–325; 1 нн л. партр.); Привилегіи, данныя королями польскими г. Витебску. – А. П. Сапунова (с. 327–336); Памяти героевъ Отечественной войны, участниковъ сраженій подъ Витебскомъ. – Е. П. Николаева (с. 337–349); Чей прахъ покоится въ нишѣ полоцкаго Софійскаго собора? (Докладъ въ Ученой Архивной Комиссіи). – А. П. Сапунова (с. 351–358); Торжественное открытіе и освященіе памятника героямъ Отечественной войны въ г. Витебскѣ 6 декабря 1912 года. – С. П. Сахарова (с. 359–367).

25,3x16,8x1,7 (34,5) см

Вкладка, першая і апошняя старонкі падклеены палоскамі паперы на карашку і на краях з унутранага боку.

КП9–5492

24. Тое ж.

Вкладка абклеена паперай на карашку.

КП14–11519

25. Полоцко-Витебская старина.

Издание Витебской Ученой Архивной Комиссии. Вып. III.
Типо-Лит. Насл. М. Б. Неймана.

Витебскъ. 1916. 340 с. [нн л.; 1-2; 1-330; 3 нн л.].

Склад: Содержаніе (с. 1–2); Сказанія исландскихъ, или скандинавскихъ, сагъ о Полоцке, князьяхъ полоцкихъ и р. Западной Двинѣ. – А. П. Сапунова (с. 1–33); Древній памятникъ «Волчьего Хвоста» въ странѣ Радимичей. – Князя А. М. Дондукова-Корсакова (с. 35–45; 2 нн л.); Эратическій валунъ съ финикійскою надписью, найденный близъ Смоленска, въ Россіи. – Д-ра Генриха Ванкеля. Перев. съ нем. К. И. Тихомирова (с. 49–54; нн л.); Пребываніе императрицы Екатерины II въ Полоцкѣ. – А. П. Сапунова (с. 55–83); Полоцкій князь Всеславъ и его время. (Продолженіе). – Д. С. Леонардова (с. 85–180); Записки маркиза Пасторэ (Pastoret) о 1812 годѣ. – Перев. съ франц. графа К. А. Хрептовича-Бутенева (с. 181–214); О пребываніи въ плѣну въ Витебскѣ въ 1812 и 1813 годахъ иностранцевъ-офицеровъ Наполеоновской арміи. Извлечено изъ записокъ графа Карла фонъ-Ведель. – Перев. съ немецкаго графа А. К. Хрептовича-Бутенева

(с. 215–239); Матеріалы для исторіи Отечественной войны 1812 года. Извлечены изъ Витебскаго Губернскаго Архива. (Продолженіе). – М. А. Мельниковой (с. 241–307); Къ литературной дѣятельности свящ. о. Михаила Ивановича Красовицкаго. – Д. И. Довгялло (с. 310–324); Способъ запашки земли и посѣва хлѣбовъ въ Бѣлоруссіи и въ великомъ княжестве Литовскомъ въ концѣ XVI и нач. XVII вѣка. – А. П. Сапунова (с. 325–329).

25,6x17,3x1,6 (31,7) см

Строчаны фрагмент (8,7x1,3 см) на с. 139. Вкладка, першая і апошняя старонкі падклеены палоскамі паперы на карашку і на краях з унутранага боку.

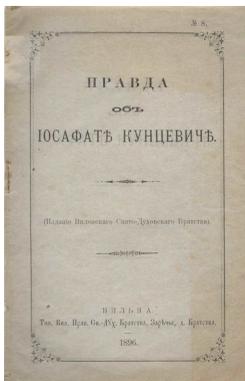
КП9–5493

26. Тое ж.

Вкладка абклеена паперай на карашку.

КП14–11520

28. Правда об Юсафатъ Кунцевичъ.

(Изданіе Виленскаго Свято-Духовскаго Братства). № 8.

Тип. Вил. Прав. Св.-Дух. Братства.

Вильна. 1896. 22 с.

Склад: асн. змест (с. 3–22).

На 4-й с. вокл. – «Вышли въ свѣте и продаются слѣдующія изданія Виленскаго Свято-Духовскаго Братства».

Вокладка падклеена на карашку ўверсе невялікім прамавугольнікам паперы.

20,5x13,5 (26,9) см

КП17–17689

29. Путеводитель по городу Полоцку.

Къ торжеству перенесенія св. мощей пр. Евфросиніи, княжны Полоцкой, изъ г. Кіева въ г. Полоцкъ.

Изданіе Полоцкаго Церковнаго Братства.

Типографія Х. В. Клячко.

Полоцкъ. 1910. 24 с.; 1 л. [*план г. Полацка*].

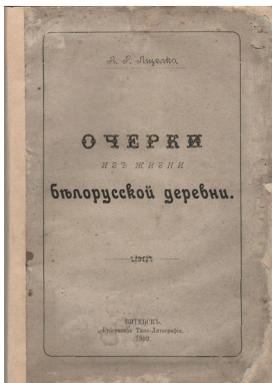
Склад: Оглавленіе (2-я с. вокл.); Краткій очеркъ г. Полоцка (с. 1–4); Монастыри, храмы и молитвенные дома (с. 5–8); Гостиницы, меблированные комнаты и заѣзжіе дома (с. 8–9); Столовые и чайныя (с. 9–10); Булочныя и пекарни (с. 5); Учебныя заведенія (с. 10–13); Книжные магазины и библіотеки для чтенія (с. 14); Типографіи (с. 14); Правительственныя учрежденія (с. 14–16); Общественныя и сословныя учрежденія (с. 16–17); Нотаріальныя конторы (с. 17); Благотворительныя учрежденія (с. 7–18); Фотографіи (с. 18); Врачебная помощь (с. 18–19); Торговля (с. 20); Бани (с. 20–21); Пути сообщенія (с. 21–23); Такса, установленная Полоцкою Городскою Думою на время съ 15 мая по 1 іюня 1910 г. На продажу въ г. Полоцке продуктово̄ первой жизненной потребности (с. 23–24); Такса для легковыхъ извозчиковъ г. Полоцка и цены на №№ въ гостиницахъ (4-я с. вокл.).

На 1-й с. вкладкі: «Цѣна 20 к. Въ пользу дѣтскаго сиротскаго пріюта въ г. Полоцкѣ».

На 4-й с. вкладкі – штамп Полацкага краязнаўчага музея.

17,8x11,4 (22,3) см; 34,0x42,1 см

КП–2826

30. Пшелко А. Р.

Очерки изъ жизни бѣлорусской деревни.

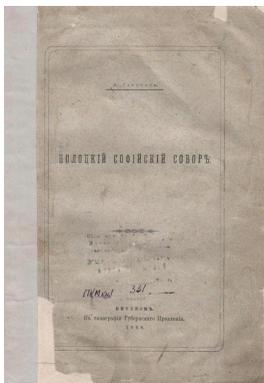
Губернская Типо-Литографія.

Витебскъ. 1899. 134 с.

Склад: Оглавление (с. III); Опечатки (с. V); Очерки изъ жизни бѣлорусской деревни: Свидѣтель (с. 1–4); Заможжанскій кирмашъ (с. 5–20); Дѣды (с. 21–36); Сценка съ натуры (с. 37); Въ рождественскую ночь (с. 39–45); Волостная сходка (с. 46–55); Въ губерню съ бумагой (с. 56–59); Водка на хаутурахъ (с. 60–64); Народный учитель (с. 65–82); Деревенскій пожаръ (с. 83–88); Барыловскій волостной сходъ (с. 89–98); Изъ жизни Лепельскихъ крестьян (с. 100–103); У тятри (с. 104–107); Письма изъ деревни: По поводу посадки деревъ около дорогъ (с. 108–110); Заработки (с. 111–116); Мужики и деревенскіе интеллигенты (с. 117–121); Что такое зелки? (с. 122–123); Въ корчме (с. 124–127); Крестьянинъ въ праздничный день (с. 128–130); Деревенскіе праздники (с. 131–133). *Вокладка падклеена палоскамі паперы, заменена ніжняя покрывка.*

22,9x16,1x0,8 (31,4) см

КП8–4343/155

**31. Сапуновъ А.
Полоцкій Софійскій соборъ.**

Изъ Витебскихъ Губернскихъ Вѣдомостей.
Въ типографіи Губернскаго Правленія.
Витебскъ. 1888. 26 с. [2 нн л.; 1-20; нн л.].

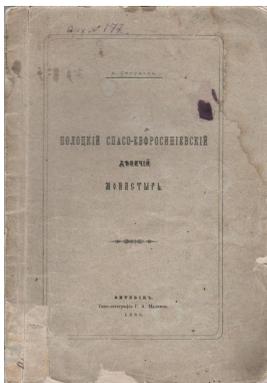
Склад: асн. змест (с. 1–20).

Ілюстрацыі: Полоцкій Софійскій соборъ (нн л.); Видъ г. Полоцка (нн л.).

На 1-й с. вокл., тытуле, апошняй старонцы – штампы з тэкстам на рускай і беларускай мовах: «БССР // Полоцкий // Об[ластн]ой отдел // ...светработы // Об[лас]тной // [Краеведч]еский // [МУЗЕ]Й // Полацкі // Абласны аддзел // Культ.-асветнай працы // Абласны // Краязнаўчы // МУЗЕЙ // Полоцк» і паметы чарнілам: «ПКМ Кн. 331» (на 1-й с. вокл. і тытуле); «8 августа 1953 г. // ПКМ 737» (на апошняй старонцы). Вкладка падклеена палоскамі паперы на карашку і на краях.

24,2x16,6 (30,3) см

КП6–2998

32. Сапуновъ А.

Полоцкій Спасо-Евфросиніевскій дѣвичій монастырь.

Изъ Полоцкихъ Епархіальныхъ Вѣдомостей 1885 г., № 8–10.

Типо-литографія Г. А. Малкина.

Витебскъ. 1888. 22 с. [2 нн л.; 1-2; нн л.; 3-4; нн л.; 5-10; нн л.; 11-12].

Склад: асн. змест (с.1–11). Ілюстрацыі: Преподобная Евфросинія, княжна Полоцкая. Снимокъ съ древней иконы, находящейся въ Полоцкомъ Спасо-Евфросиніевскомъ монастырѣ (нн л.); Изображеніе чудотворной иконы Божіей Матери, именуемой Корсунскою (нн л.); Храмъ Спасителя въ Спасо-Евфросиніевскомъ женскомъ монастырѣ близъ Полоцка (нн л.); Видъ Полоцкаго Спасо-Евфросиніевскаго женскаго монастыря (нн л.).

На 1-й с. вокл. – надпіс чарнілам: «арх № 177». На сс. 11 і 12 – штампы з тэкстам на рускай і беларускай мовах: «БССР // Отдел культуры // Полоцкого // горисполкома // КРАЕВЕДЧЕСКИЙ // МУЗЕЙ // Адзел культуры // Полацкага // горвыканкома // КРАЯЗНАЎЧЫ // МУЗЕЙ // г. Полоцк» і даты: «5 мая 1954 г.», «8 августа 1953 г. //

ПКМ 739».
24,0x16,6 (31,3) см
КП5-2767

33. Сборникъ документовъ, касающихся административнаго устройства Сѣверо-Западнаго края при Императрицѣ Екатеринѣ II. (1792–1796).

Издание Виленской Комиссіи для разбора древнихъ актовъ.

Типографія «Русскій Починъ».

Вильна. 1903. 442 с.

Склад: Оглавленіе (с. III–XVIII); Предисловіе (с. XIX–LXXXVIII); *асн. змест* (с. 1–313); Указатель личныхъ именъ (с. 315–335); Указатель географическихъ названій (с. 336–348); Предметный указатель (с. 349–350); Изданія Виленской комиссіи для разбора древнихъ актовъ (с. 351–352).

Страчана вокладка.

29,7x23,8x2,3(46,8) см

КП9–5188

34. 75-ти лѣтіе Полоцкаго Кадетскаго Корпуса. 1835 г. – 1910 г.

Печатано по постановленію Совѣта Витебской Ученой
Архивной Коммисіи.

(Отдѣльные оттиски изъ Трудовъ Коммисіи).

[Витебск, 1910]. 10 с.

Склад: асн. змест (с. 1–9).

На 1-й с. ў верхнім правым вуглу дароўны надпіс выцвілым чарнілам карычневага (зараз) колеру: «Сергею Петровичу [на] // добрую память от // Н. Н. Кайгородова // 16(?) Апр. 1915 г.». Ніжэй паметы чарнілам фіялетавага і чорнага колераў: «25-XI-53 // ?КМ-759» (перакрэслены) і «ПКМ Кн. 1-332».

Зроблена вокладка з тонкага кардону, старонкі падклеены на краях палоскамі паперы.

24,8x17,6 (35,1) см

КП6–2999

35. Списки выпускниковъ кадетъ Полоцкаго кадетскаго корпуса и воспитанниковъ Полоцкой военной гимназіи за первое Пятидесятилѣтіе. Приложеніе къ отчету Виленскаго Отдѣла Общества Взаимопомощи Полочанъ, за 1901 г. Составилъ: Преподаватель Корпуса Ал. Морель. Печ. М. Арановича. Вильна. 1902. 82 с.

Склад: асн. змест – спіскі 45-ці выпускаў за 1839–1885 гг. (с. 1–82).

На 2-й с. вокладкі і на с. 17 – штампы з тэкстам на рускай і беларускай мовах: «... [гориспол]кома // КРАЕВЕДЧЕСКИЙ // МУЗЕЙ // ... горвыканкома // КРАЯЗНАЎЧЫ // МУЗЕЙ // ... 195... г. // № ... // г. Полоцк». Вокладка на карашку падклеена палоскай паперы; падклеены страчаныя фрагменты ў верхняй частцы ніжняй пакрыўкі і сс. 56-82.

21,7x14,1x0,4 (26,3) см

КП5–2457

36. Татищевъ О. В.

Вильна и Литовскія губерніи въ 1812–1813 г.г.

Сборникъ документовъ архива Управленія Виленскаго и Гродненскаго Генераль-Губернатора. Съ 4 портретами, 9 снимками съ документовъ.

Губернская Типографія.

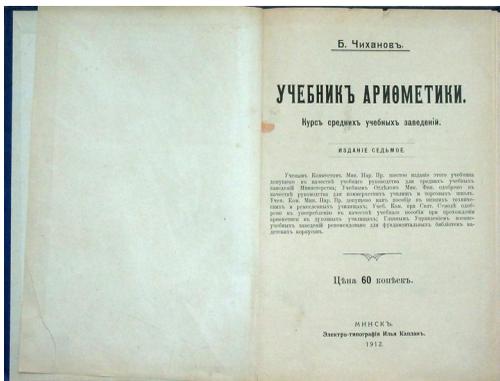
Вильна. 1913. 146 с. [128 с.; 9 л. іл.].

Склад: асн. змест (с. 1–128).

Страчана вкладка, книга абклеена аркушам белой паперы, на якую наклеены фрагмент арыгінальнай вкладки.

28,0x19,4x0,6 (35,6) см

КП14–11830

37. Чихановъ Б.

Учебникъ ариѳметики.

Курсъ среднихъ учебныхъ заведеній.

Изданіе седьмое.

Электро-типографія Илья Капланъ.

Минскъ. 1912. 144 с.

Склад: Предисловіе къ 1-му изданію (с. 3); Предисловіе къ VII-му изданію (с. 3); *асн. змест* (с. 5-142); Оглавленіе (с. 143).

На верхней покрыўці у нижнім правымъ вуглу цісненне: «Т-во А.С. Суворина-НОВОЕ ВРЕМЯ // Харьковъ».

23,4x16,2x0,8 (31,5) см

КП4-2151

Літаратура

1. Аляксееў, М. Сустрэча з гісторыяй [пра М. І. Зорына] / М. Аляксееў // Сцяг камунізму. – 1972. – 24 кастр. – С. 3.
2. Бярозкіна, Н. Ю. Гісторыя кнігадрукавання Беларусі (XVI – пачатак XX ст.) / Н. Ю. Бярозкіна. – Мінск: Беларуская навука, 1998. – 199 с.
3. Вазьміцель, А. В. Друкарская справа ў Полацку ў другой палове XIX – XX стст. / А. В. Вазьміцель // Матэрыялы міжнароднай навуковай гісторыка-краязнаўчай канферэнцыі (да 75-годдзя Полацкага краязнаўчага музея 18–19 мая 2001 г.). – Полацк, 2001. – С. 17–21.
4. Віцебская вучоная архіўная камісія // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск: БелЭн, 1997. – Т. 4. – С. 219–220.
5. Віцебскі цэнтральны архіў старажытных актаў // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск: БелЭн, 1997. – Т. 4. – С. 232.
6. Гісторыка-юрыдычныя матэрыялы // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск: БелЭн, 1996. – Т. 3. – С. 32.
7. Голубеў, В. Ф. Акты Віленскай камісіі / В. Ф. Голубеў // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск: БелЭн, 1996. – Т. 1. – С. 210.
8. Грыцкевіч, А. П. Віленская археаграфічная камісія / А. П. Грыцкевіч // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск: БелЭн, 1997. – Т. 4. – С. 163.
9. Доўнар, Л. І. Кніжная справа ў Мінску (канец XVIII – пачатак XX стагоддзя): манагр. / Ларыса Доўнар; М-ва культуры Рэсп. Беларусь, Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск: БДУКМ, 2015. – 696 с.
10. Каўка, А. Улашчык Мікалай Мікалаевіч / А. Каўка // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск: БелЭн,

2001. – Т. 6, кн. 1. – С. 580.

11. Кніга Беларусі. 1517–1917: зводны каталог. – Мінск: БелСЭ, 1986.

12. Подлипский, А. Педагог Зорин / А. Подлипский // Народнае слова. – 1995. – 9 лютага.

13. Умецкая, Я. С. Віцебская губернская друкарня / Я. С. Умецкая // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск: БелЭн, 1997. – Т. 4. – С. 220.

14. Філатава, А. М. Сапуноў Аляксей Парфенавіч / А. М. Філатава // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск: БелЭн, 2002. – Т. 14. – С. 174.

15. Ходзін, С. М. Гісторыка-юрыдычныя матэрыялы / С. М. Ходзін // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск: БелЭн, 1997. – Т. 5. – С. 274.

16. Шумейка, М. Ф. Полацка-Віцебская даўніна / М. Ф. Шумейка // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск: БелЭн, 2001. – Т. 12. – С. 454.

Табліца 1. Іменны паказальнік

Андреев Ф.	Андреевъ Ф. Современное положеніе вопроса о воздухоплаваниі въ примѣненіи его къ военному дѣлу. Гродно. 1912.
Анчутин Конст. Ник.*	Викентьевъ В. П. Полоцкій Кадетскій Корпусъ. Полоцкъ. 1910.
Арсеньев А. С.	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912.
Арсеньев М. С., генерал-майор	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912.
Богородский Н. Н.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.
Ванкель Генрих	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Ведель Карл фон	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Викентьев В. П.	Викентьевъ В.П. Полоцкій Кадетскій Корпусъ. Полоцкъ. 1910.
Вельяминов-Зернов А. В., инспектор сельского хозяйства Минской губ.	Къ вопросу о состояніи плодовыхъ питомниковъ Минской губерніи. Минскъ. 1913.
Всеслав, полоцкий князь	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912. Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Гошкевич И. И.	Виленская губернія. Полный списокъ населенныхъ мѣстъ со статистическими данными о каждомъ поселеніи, составленный

	по офіцiальнымъ свѣдѣніямъ І. І. Гошкевичемъ. Вильна. 1905.
Гребницкій Флориан, архиепископ	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912.
Довгялло Д. И.	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Долгов Иван Иванович	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.
Дондуков-Корсаков А. М .	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Дубах А. Д., инженер- гидротехник	Отчетъ по Культуръ- Гидротехническому Бюро съ 1-го ноября 1913 г. по 31 октября 1914 года. Составилъ Инженеръ- Гидротехникъ А. Д. Дубахъ. Минскъ. 1914.
Евфросинія, княжна полоцкая	Зорин Н. Минувшее и настоящее г. Полоцка. (К торжеству перенесенія мощей пр. Евфросиніи изъ Кіева въ Полоцкъ). Полоцкъ. 1910. Путеводитель по городу Полоцку. Къ торжеству перенесенія св. мощей пр. Евфросиніи, княжны Полоцкой, изъ г. Кіева въ г. Полоцкъ. Полоцкъ. 1910. Сапуновъ А. Полоцкій Спасо- Евфросиніевскій дѣвичій монастырь. Витебскъ. 1888.
Екатерина II	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916. Сборникъ документовъ, касающихся административнаго устройства Северо-Западнаго края при Императрицѣ Екатеринѣ II. (1792–

	1796). Вильна. 1903.
Зорин Н.	Зорин Н. Минувшее и настоящее г. Полоцка. (К торжеству перенесения мощей пр. Евфросинии из Киева в Полоцк). Полоцк. 1910.
Иван Грозный	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебск. 1912.
Игнатъев Димитрий Львович, генерал-майор	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебск. 1912.
Кайгородов Н. Н.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебск. 1911. 75-ти лѣтіе Полацкаго Кадетскаго Корпуса. Витебск, 1910.
Киприанович Г. Я.	Киприановичъ Г. Я. Жизнь Юсифа Сѣмашки митрополита Литовскаго и Виленскаго и возсоединеніе западно-русскихъ униатовъ съ православною церковію въ 1839 г. Вильна. 1893.
Ключевский Василий Осипович	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебск. 1911.
Красовицкий Михаил Иванович, священник	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебск. 1916.
Красовицкий П. М.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебск. 1911.
Красовский	Киприановичъ Г. Я. Жизнь Юсифа Сѣмашки митрополита Литовскаго и Виленскаго и возсоединеніе западно-русскихъ униатовъ съ православною церковію въ 1839 г. Вильна. 1893.
Крачковский П. А.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебск. 1911.
Кунцевич Иосафат	Правда об Иосафате Кунцевиче.

	Вильна. 1896.
Левинский Стефан	Акты, издаваемые Виленскою археографическою комиссією. Вильна. 1889.
Леонардов Д. С.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911. Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912. Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Лисовский	Киприановичъ Г. Я. Жизнь Юсифа Сѣмашки митрополита Литовскаго и Виленскаго и воссоединеніе западно-русскихъ униатовъ съ православною церковію въ 1839 г. Вильна. 1893.
Мельникова М. А.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911. Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912. Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Митрошенко И. Я.	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912.
Морель Ал.	Списки выпускниковъ кадетъ Полоцкаго кадетскаго корпуса и воспитанниковъ Полоцкой военной гимназіи за первое Пятидесятилѣтіе. Вильна. 1902.
Морозов И. Н., прот[оиерей].*	Киприановичъ Г. Я. Жизнь Юсифа Сѣмашки митрополита Литовскаго и Виленскаго и воссоединеніе западно-русскихъ униатовъ съ православною церковію въ 1839 г. Вильна. 1893.

Наркевич-Иодко Л. Ф.	Журналь общаго собранія 8 Марта 1909 г. Минское Общество Сельскаго Хозяйства. Минскъ. 1909.
Никифоровский Н. Я.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.
Николаев Е. П.	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912.
Орловский Иосиф Данилович	[Орловский И. Д.]. Бѣлорускіе народныя разказы. Сочиненія Іосифа Даниловича Орловскаго. Томъ I. Полоцкъ. 1908.
Пассек Петр Богданович	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.
Пасторэ (Pastoret), маркиз	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Пий IX	О папской непогрешимости. Вильна. 1898.
Пщелко А. Р.	Пщелко А. Р. Очерки изъ жизни белорусской деревни. Витебскъ. 1899.
Ростоцкий Феодосий	Акты, издаваемые Виленскою археографическою комиссією. Вильна. 1889.
Рябинин И. С.	Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912.
Савіч* Савіч (жонка Савіча)*	Акты, издаваемые Виленскою археографическою комиссією. Томъ XVI. Документы, относящіеся къ исторіи церковной уніи въ Россіи. Вильна. 1889.
Сапунов А. П.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.

	<p>Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912.</p> <p>Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.</p> <p>Сапуновъ А. Полоцкій Софійскій соборъ. Витебскъ. 1888.</p> <p>Сапуновъ А. Полоцкій Спасо-Евфросиніевскій дѣвичій монастырь. Витебскъ. 1888.</p>
Сахаров С. П.	<p>Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.</p> <p>Полоцко-Витебская старина. Вып. II. Витебскъ. 1912.</p>
Семашко Иосиф, митрополит Литовскій и Виленскій	<p>Высокопреосвященный Иосифъ Смашко, митрополитъ Литовскій и Виленскій. Вильна. 1900.</p> <p>Кипріановичъ Г. Я. Жизнь Иосифа Сѣмашки митрополита Литовскаго и Виленскаго и воссоединеніе западно-русскихъ униатовъ съ православною церковію въ 1839 г. Вильна. 1893.</p>
Сергей Петрович*	75-ти лѣтіе Полацкаго Кадетскаго Корпуса. Витебск, 1910.
Смогоржевскій Иасон, митрополит	Акты, издаваемые Виленскою археографическою комиссіею. Вильна. 1889.
Созонов	Историко-юридическіе матеріалы, извлеченные изъ актовыхъ книгъ губерній Витебской и Могилевской, хранящихся въ центральномъ архиве въ Витебске, и изданные подъ редакціею архиваіуса сего архива Созонова. Выпускъ осьмой. Витебскъ. 1877.

Сокольский Иван	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.
Стабровский Иос. Иос.*	Викентьевъ В.П. Полоцкій Кадетскій Корпусъ. Полоцкъ. 1910.
Столыпин П. А.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.
Стукалич В. К.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.
Татищев О. Л.	Татищевъ О. В. Вильна и Литовскія губерніи въ 1812–1813 г.г. Вильна. 1913.
Тихомиров К. И.	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Токмаков И. Ф.	Полоцко-Витебская старина. Кн. I. Витебскъ. 1911.
Улашчык*	Акты, издаваемые Виленскою археографическою комиссіею. Томъ XVI. Документы, относящіеся къ исторіи церковной уніи въ Россіи. Вильна. 1889.
Хрептович-Бутенев К. А.	Полоцко-Витебская старина. Вып. III. Витебскъ. 1916.
Чиханов Б.	Чихановъ Б. Учебникъ ариѳметики. Минскъ. 1912.
Штроссмайер, епископ	О папской непогрешимости. Вильна. 1898.

Зорачкай (*) пазначаны імёны, якія сустракаюцца ў правіненцях.

Таблиця 2. Показальник видаўцоў і друкарняў

Горад	Выдавец	Друкарня	Выданні
Мінск	Ацэначна-статыстычны адзел Мінскай губернскай земскай управы	Друкарня А. Я. Грынבלата	Базарныя цэны. Сентябрь – Октябрь 1914 года (1914); Базарныя цэны за Ноябрь – Декабрь 1914 г. и Краткій обзоръ ценъ на продукты въ Минской губ. (1914)
	—	Друкарня А. Я. Грынבלата	Инструкція земскому ветеринарному персоналу Минской губернии (1915)
	Мінскае таварыства сельскай гаспадаркі	Друкарня Дворжац	Журналь общаго собрания 8 Марта 1909 г. Минское Общество Сельскаго Хозяйства (1909); Журналь общаго собрания 13 и 14 Марта 1910 г. Минское Общество Сельскаго Хозяйства (1910)
	Мінскае губернскае земства	Друкарня Б. Саламонава	Отчетъ по Культурь-Гидротехническому Бюро съ 1-го ноября 1913 г. по 31 октября 1914 года (1914)
	Мінская губернская управа па справах земскай гаспадаркі	Друкарня В. і І. Тасьманаў	Доклад по вопросу объ осуществленіи проекта всеобщаго обученія въ Минской губернии (1909)
	—	Губернская друкарня	Къ вопросу о состояніи плодовых питомниковъ Минской губернии (1913)
	—	Друкарня Ільі Каплана	Чихановъ Б. Учебникъ ариѳметики (1912)
Вільня	Віленская камісія для разбору старажытных актаў	Друкарня «Русский почин»	Сборникъ документовъ, касающихся административнаго устройства Съверо-Западнаго края при Императрицѣ Екатеринѣ II. (1792–1796) (1903)
	Віленская археаграфічная камісія	Друкарня А. Г. Сыркіна	Акты, издаваемые Виленскою археографическою комиссією. Томъ XVI (1889)
	Віленская археаграфічная камісія	Губернская друкарня	Акты, издаваемые археографическою комиссією, высочайше учрежденною въ Вильнѣ (1867)

	Упраўленне Віленскай вучэбнай аругі	Друкарня А. Г. Сыркіна	Памятная книжка Віленскага Учэбнага Округа на 1914 годъ (1914)
Вільня	—	Губернская друкарня	Віленская губернія. Полныі спісакъ населенныхъ местъ со статистическими данными о каждомъ поселеніи, составленныі по офіціальныхъ сведеніямъ І. І. Гошкевичемъ (1905)
	Упраўленне Віленскага і Гродненскага генерал-губернатора	Губернская друкарня	Татищевъ О. В. Вільня і Литовскія губерні въ 1812–1813 г.г. (1913)
	—	Друкарня І. Блюмовіча	Кипріановичъ Г. Я. Жизнь Іосифа Сѣмашки митрополита Литовскаго и Віленскаго и воссоединеніе западно-русскихъ униатовъ съ православною церковію въ 1839 г. (1893)
	Віленскі аддзел таварыства ўзаемадапамогі палачан	Друкарня І. Блюмовіча	Списки выпускниковъ кадетъ Полоцкаго кадетскаго корпуса и воспитанниковъ Полоцкой военной гимназіи за первое Пятидесятилѣтіе (1902)
Віцебск	Цэнтральны архіў у Віцебску	Губернская друкарня	Историко-юридическіе матеріалы, извлеченные изъ актовыхъ книгъ губерній Витебской и Могилевской, хранящихся въ центральномъ архиве въ Витебске, и изданные подъ редакцію архиваіуса сего архива Созонова (1877)
	Віцебскія губенскія ведамасці	Губернская друкарня	Сапуновъ А. Полоцкіі Софійскіі соборъ (1888). Пшелко А. Р. Очерки изъ жизни бѣлорусской деревни (1899)
	Полацкія епархіальныя ведамасці	Друкарня Г. Я. Малкіна	Сапуновъ А. Полоцкіі Спасо-Евфросиніевскіі дѣвичій монастырь (1888)
	Віцебская вучоная архіўная камісія	Друкарня насл. М. Б. Нэймана	Полоцко-Витебская старина. Кн. І (1911); Полоцко-Витебская старина. Вып. ІІ

			(1912); Полоцко-Витебская старина. Вып. III (1916); 75-ти летіе Полацкаго Кадетскаго Корпуса. (1910)
Полацк	—	Друкарня Н. А. Сраліовіча	Бѣлорусскіе народныя разказы. Со- чиненія Іосифа Даниловича Ор- ловскаго (1908)
	Полацкае царкоўнае брацтва	Друкарня Х. В. Клячко	Путеводитель по городу Полоцку (1910)
	—	Друкарня Х. В. Клячко	Викентьевъ В.П. Полоцкій Кадетскій Корпусъ. Историческій очеркъ 75-летія яго существованія (1910)
	—	Друкарня Х. В. Клячко	Зорин Н. Минувшее и настоящее г. Полоцка (1910)
	Таварыства Полацкай бібліятэкі	Друкарня Х. В. Клячко	Отчетъ Общества Полоцкой бібліо- теки за 1915 годъ. (Съ января 1915 года по 1 января 1916 года) (1916)
Гродна	—	Друкарня К. Крамкоўскага	Андреевъ Ф. Современное поло- женіе вопроса о воздухоплаваніи въ примѣненіи его къ военному дѣлу (1912)